

ZIN IN
LEVEN

Zet je sch**OU**DE**RS** onder ZILL

Draaiboek ouderbetrokkenheid en ZILL

Voorwoord

Met de invoering van het nieuwe leerplan *Zin in leren! Zin in leven!* beoogt het Katholiek Onderwijs Vlaanderen een kwaliteitsverbetering van het onderwijs en de ontwikkeling van het kind.

Het leerplan is een middel waarmee je als school kunt inspelen op de schooleigen context en op de unieke talenten van elk leerling van jouw basisschool. Het streefdoel is om leerlingen intrinsiek te motiveren tot leren en leven, hen te laten zoeken naar betekenis en de zin van de dingen, alsook leren en leven met elkaar te verbinden.

Jouw school werkt aan de harmonische ontwikkeling van leerlingen op basis van tien persoons- en cultuurgebonden ontwikkelingsvelden. Deze velden en bijbehorende thema's verduidelijken de verwachtingen ten aanzien van de leerlingen in ik-zinnen. Om het leerplan *Zin in leren! Zin in leven!* volledig tot zijn recht te laten komen, dient je school het op maat en vanuit de eigen context in te vullen. Een belangrijke rol hierin is weggelegd voor de samenwerking met ouders.

Ouderbetrokkenheid is een kenmerk van succesvol onderwijs: de samenwerking tussen ouders en leraren heeft een gunstige invloed op de prestaties en de ontwikkeling van kinderen.

Hoewel scholen ouderbetrokkenheid een belangrijk thema vinden, wordt er nog weinig structureel aan gewerkt. Ook ontbreekt het de leraren vaak aan kennis om er op een efficiënte manier aan te werken, terwijl net zij een belangrijke stimulans kunnen zijn in het realiseren van ouderbetrokkenheid.

Het Katholiek Onderwijs Vlaanderen realiseert zich de absolute meerwaarde van het betrekken van ouders bij het volledige schoolgebeuren. Met het nieuwe leerplan *Zin in leven! Zin in leren!* wil het de ouders, als eerste partners van het schoolteam, daarom ook onmiddellijk betrekken bij de implementatie ervan. Het leerplan biedt hiertoe veel potentieel, vooral de toegankelijke taal creëert veel mogelijkheden voor ouderbetrokkenheid.

Met dit in het achterhoofd stellen wij jullie graag het draaiboek 'Zet je schOUDERS onder ZILL' voor. Het draaiboek geeft de school en jou als leerkracht handvaten om met het nieuwe leerplan aan ouderbetrokkenheid te werken, alsook om beide concepten met elkaar te verbinden.

Dit draaiboek is tot stand gekomen in opdracht van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen en is in samenwerking met een projectgroep uit de richting Opleidings- en Onderwijswetenschappen van de Universiteit van Antwerpen gerealiseerd. Een woord van dank gaat bijgevolg uit naar alle betrokken actoren.

Wij wensen jullie veel plezier bij de uitvoering en implementatie van de werkvormen uit het draaiboek.

Mei, 2018

Anneleen Cornelis,
Jade De Prins,
Stefanie Keirse
& Wouter Sissau

Inhoudstafel

VOORWOORD	1
1. ZET JE SCHOULDERS ONDER ZILL.....	6
1.1 Wat weten we over ouderbetrokkenheid vanuit onderzoek?	7
1.2 Een geïntegreerd model als leidraad	8
2. HOE AAN DE SLAG MET HET DRAAIBOEK?	11
3. LEERPLAN ZIN IN LEREN! ZIN IN LEVEN!	13
3.1 Zin in leren! Zin in leven! overbrengen naar ouders	14
3.1.1 Wat je kunt nastreven bij ouders	14
3.1.2 Werkvormen voor tijdens een ouderavond	14
3.1.3 Werkvormen voor tijdens het schooljaar	15
Fiche Z1 – De ouderavond	16
Fiche Z2 - Opdrachten bij ganzenbord	22
Fiche Z3 - Opdrachten bij hoekenwerk	23
Fiche Z4 - Evaluatie bij ouderavond	25
4. PARTNERSCHAP	27
4.1 Waarom partnerschap?	28
4.1.1 Wat je kunt nastreven bij ouders	28
4.1.2 Werkvormen voor tijdens het schooljaar	29
4.1.3 Werkvormen voor tijdens een ouderavond	29
Fiche P1 - Gesprekken	30
Fiche P2 - Hulpzinnen	32
Fiche P3 - Kijklijst	33
Fiche P4 - Afspraken	34
Fiche P5 – Huisbezoeken	35
5. THUISBETROKKENHEID	36
5.1 Het belang van thuisbetrokkenheid	37
5.1.1 Wat je kunt nastreven bij ouders	37
5.1.2 Werkvorm voor tijdens een ouderavond	37
5.2 Hoge realistische verwachtingen	38
5.2.1 Wat je kunt nastreven bij ouders	38
5.2.2 Werkvorm voor tijdens een ouderavond	38
5.2.3 Werkvorm voor tijdens het schooljaar	38
5.3 Aanmoedigend gedrag	39
5.3.1 Wat je kunt nastreven bij ouders	39

5.3.2	Werkvorm voor tijdens een ouderavond	39
5.3.3	Werkvormen voor tijdens het schooljaar	40
5.4	Ontwikkelingsondersteunend gedrag	40
5.4.1	Wat je kunt nastreven bij ouders	40
5.4.2	Werkvormen voor tijdens het schooljaar	41
5.5	Voorwaardenscheppend gedrag	42
5.5.1	Wat je kunt nastreven bij ouders	42
5.5.2	Werkvormen voor tijdens het schooljaar	42
Fiche T1 - Het belang van thuisbetrokkenheid.....		43
Fiche T2 - Interactief huiswerk		45
6.	DIALOOG.....	47
6.1	Het belang van informele ontmoetingen.....	48
6.1.1	Wat je kunt nastreven bij ouders	48
6.1.2	Werkvormen voor tijdens het schooljaar	48
6.1.3	Werkvorm voor tijdens een ouderavond	49
6.2	Tweerichtingscommunicatie	49
6.2.1	Wat je kunt nastreven bij ouders	50
6.2.2	Werkvormen voor tijdens het schooljaar	50
6.2.3	Werkvorm voor tijdens een ouderavond	50
6.3	Gelijkaardige boodschappen.....	51
6.3.1	Wat je kunt nastreven bij ouders	51
6.3.2	Werkvormen voor tijdens een ouderavond	51
Fiche D1 - Ouderbevraging.....		52
7.	SCHOOLBETROKKENHEID.....	55
7.1	Verschillende types van ouders aanspreken.....	56
7.1.1	Wat je kunt nastreven bij ouders	56
7.1.2	Werkvormen voor tijdens het schooljaar	56
8.	EVALUATIE.....	58
8.1	Evaluatievragen ter inspiratie	58
Leerplan Zin in leren! Zin in leven!		58
Partnerschap		59
Thuisbetrokkenheid.....		59
Dialoog		59
Schoolbetrokkenheid		60
8.2	Werkvormen voor evaluatie in teamverband	60

Borreltafel.....	60
Mindmapping	60
Positieve puntenpiramide en het prioriteitenmuurtje	60
Kenniscafé	61
Gekleurde kaarten.....	61
Kaartcarrousel	61
9. OVERZICHT VAN WERKVORMEN	62
10. BRONNEN.....	66
Bijlage 1 - Traject schOULDERS onder ZILL	68

1. Zet je sch~~OUDERS~~ onder ZILL

Het leerplan *Zin in leren! Zin in leven!* focust op de harmonische ontwikkeling van leerlingen. Het gaat uit van werkelijkheidsnabij onderwijs dat de nadruk legt op ontwikkelingsgericht en betekenisvol leren. Als leraar word je uitgedaagd om het leren van je leerlingen te verbinden met de werkelijkheid waarin ze leven.

Aangezien ouders een groot deel uitmaken van deze werkelijkheid en eveneens verantwoordelijkheid dragen in de harmonische ontwikkeling van hun kind, is ouderbetrokkenheid noodzakelijk. Jij als leraar en de ouders van je leerlingen hebben elk een eigen deskundigheid en eigen taak. Als leraar richt je je aandacht vooral op de onderwijskundige vorming en de ouders richten zich in de eerste plaats op de opvoedkundige vorming. Beide staan niet los van elkaar, maar vullen elkaar aan. Onderzoek toont aan dat samenwerking met ouders positieve implicaties heeft op het leer- en opvoedingsproces van kinderen. Werken aan de harmonische ontwikkeling kun je als leraar niet alleen. Samenwerking met ouders is onontbeerlijk.

Als leraar word je uitgedaagd om in gesprek te gaan met ouders. Het ordeningskader en de bevattelijke taal van het leerplan *Zin in leren! Zin in leven!* bieden je meer dan ooit kansen om samenwerking met de ouders van je leerlingen mogelijk te maken. Wanneer je er als leraar in slaagt ouders te betrekken, vergroot je de kans dat je 'Zin in leren! Zin in leven!' bij je leerlingen kunt realiseren.

1.1 Wat weten we over ouderbetrokkenheid vanuit onderzoek?

Het creëren van een **partnerschap** tussen school en ouders is belangrijk om kinderen te laten voelen dat er zorg voor hen wordt gedragen en om hen aan te moedigen om hard te werken voor school. Dit verhoogt de kans dat ze hun best doen om te leren lezen, schrijven, rekenen en andere vaardigheden en talenten te ontwikkelen.

(Epstein et al., 2002)

Van alle onderzochte aspecten van ouderbetrokkenheid blijken de **verwachtingen van ouders** de sterkste en meest systematische samenhang te vertonen met het schoolsucces van leerlingen.

(Van den Branden, 2015)

Kinderen hebben vooral baat bij de **betrokkenheid die ouders thuis tonen** bij het leren van hun kinderen.

(Bakker et al., 2013)

De manier waarop ouders betrokken zijn bij het leren van hun kinderen is van groot belang. De betrokkenheid levert gunstige resultaten op als ze **autonomie-ondersteunend** is, procesgericht en gekenmerkt door positieve gevoelens en begeleid door positieve overtuigingen.

(Pomerantz & Moorman, 2007)

Scholen dragen de verantwoordelijkheid voor de communicatie tussen ouders en school om informatie en ideeën uit te wisselen. Door het aanmoedigen van **dialog** versterken scholen het partnerschap.

(Epstein, 2002)

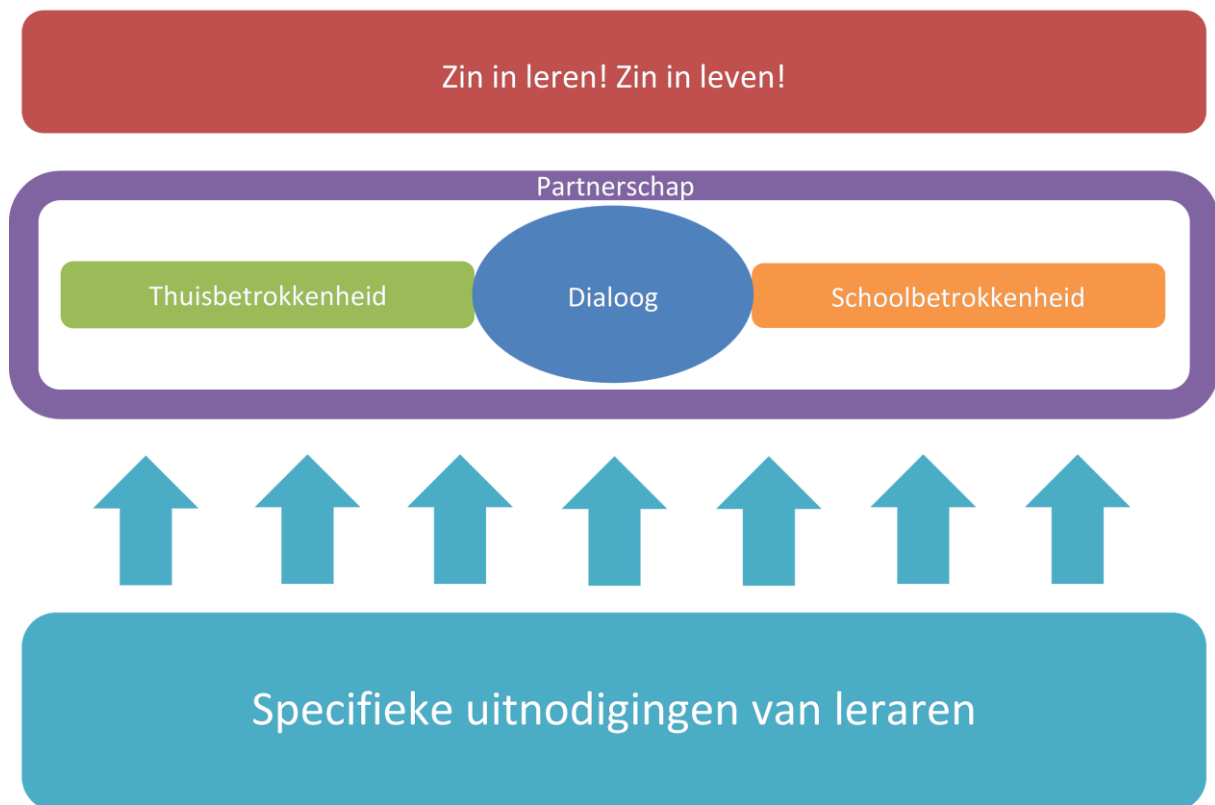
Voor de **uitnodigingen van leraren** dragen sterk bij tot de beslissing van ouders om betrokken te raken bij het leren van hun kind. Ouders zijn het meest gebaat bij specifieke vragen en verzoeken om hun kind te helpen.

(Bakker et al., 2013)

1.2 Een geïntegreerd model als leidraad

Leerlingen coachen en vormen zodat ze 'Zin in leren! Zin in leven!' krijgen, dat is waar je als leraar elke dag opnieuw voor gaat. Ouders kunnen hierin je partner worden. De voorwaarde is wel dat je hen uitnodigt met **concrete verzoeken en vragen**. Dit kan op verschillende manieren. Alle werkvormen in dit draaiboek zijn daar voorbeelden van. Als leraar ben je het startpunt van de communicatie. Idealiter ontstaat hieruit een tweerichtingscommunicatie die gekenmerkt wordt door vertrouwen en verbondenheid.

Onderstaand model kan je helpen om ouders mee in te zetten en zo tot 'Zin in leren! Zin in leven!' bij je leerlingen te komen. In dit **model start ouderbetrokkenheid steeds met een uitnodiging** van jou als leraar. Deze uitnodigingen zijn specifiek gericht op het verhogen van thuisbetrokkenheid, schoolbetrokkenheid, dialoog, partnerschap of *Zin in leren! Zin in leven!*. Het model gaat ervan uit dat jij als leraar in staat bent om ouders te prikkelen en te inspireren.

Figuur 1. Model ouderbetrokkenheid en Zin in leren! Zin in leven!.

Thuisbetrokkenheid

Thuisbetrokkenheid is de betrokkenheid bij het schoolgebeuren en de opvoeding die ouders thuis tonen. In onderzoek komt telkens opnieuw naar voor dat kinderen vooral baat hebben bij deze vorm van ouderbetrokkenheid. De effecten van de betrokkenheid van ouders op school en het contact met de leraar zijn minder sterk. Thuisbetrokkenheid heeft een positief effect als ze autonomie-ondersteunend en procesgericht is en gekenmerkt wordt door positieve gevoelens en begeleid door positieve overtuigingen. Deze aanpak is herkenbaar binnen het leerplan *Zin in leren! Zin in leven!* en zet aan tot spontaan leren. Het houdt in dat ouders de exploratiedrang van hun kind positief bevestigen en indien mogelijk prikkelen.

Schoolbetrokkenheid

Schoolbetrokkenheid kan worden onderverdeeld in drie types: ouderparticipatie (lidmaatschap van de schoolraad, participatieraad, of oudercomité), pedagogische betrokkenheid (in de klas komen vertellen, meehelpen bij een klasuitstap of bij het schoolfeest) en het bijwonen van allerlei activiteiten. Omdat het realiseren van het leerplan *Zin in leren! Zin in leven!* in dit draaiboek het hoofddoel vormt, ligt de focus hier op de pedagogische betrokkenheid van ouders. Het hoofdstuk schoolbetrokkenheid is bewust kleiner in omvang. Dit komt doordat we ervan uitgaan dat scholen hiermee goed vertrouwd zijn. Indien dit niet zo is, dan zijn de gekozen werkvormen ideaal als vertrekpunt. Scholen die wel reeds veel initiatieven nemen kunnen deze verrijken.

Dialogoog

Thuisbetrokkenheid en schoolbetrokkenheid worden met elkaar verbonden door dialoog. Dit is de tweerichtingscommunicatie tussen school en ouders en speelt een sleutelrol bij alle vormen van ouderbetrokkenheid. Het is belangrijk dat dit op een respectvolle manier gebeurt met wederzijds vertrouwen. *Zin in leren! Zin in leven!* biedt kansen om een dergelijke dialoog op gang te brengen.

Partnerschap

Verbondenheid is een sleutelwoord in het nieuwe leerplan. Een kind leert niet alleen. Het pikt dingen op van zijn leraar, maar ook van vriendjes, ouders, de leider van de jeugdbeweging, de voetbaltrainer... Aangestuurd door de exploratiedrang die eigen is aan het 'kind zijn', leren ze in deze situaties al doende en van anderen. Elke ervaring is een potentiële leerkans. Als ouders en leraren elkaar zien als partners, vormen ze een zorgzame gemeenschap rond het kind. Hierdoor voelen kinderen zich veilig en meer gedragen, wat hun ontwikkelkansen verhoogt.

Zin in leren! Zin in leven!

Door het leerplan met zijn ontwikkelvelden aan ouders toe te lichten wordt het mogelijk om in eenzelfde 'taal' te communiceren over het leren van het kind. Het kader van *Zin in leren! Zin in leven!* kan een gemeenschappelijke taal zijn om met ouders over sociale, cognitieve of emotionele problemen te praten en samen naar oplossingen te zoeken. Daarnaast zijn de persoons- en cultuurgebonden ontwikkelvelden ook geschikt om over talenten en interesses te spreken.

Alle uitnodigingen die jij als leraar doet tot thuisbetrokkenheid, schoolbetrokkenheid, dialoog of partnerschap zullen elkaar versterken en uiteindelijk bijdragen tot 'Zin in leren! Zin in leven!' bij je leerlingen.

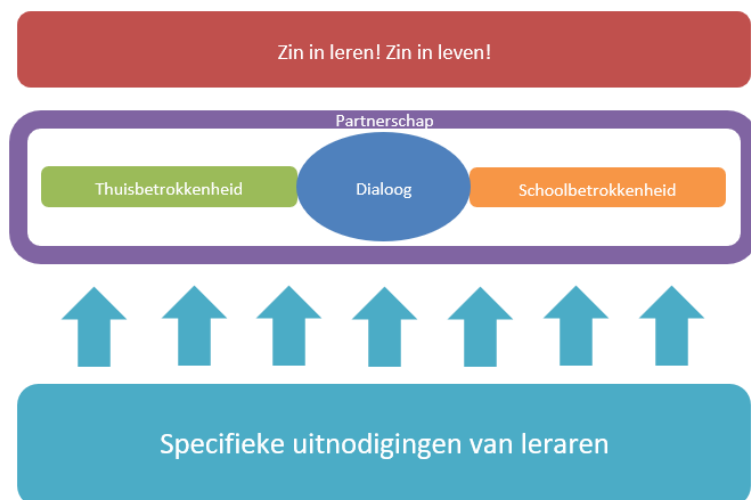
Wat vind je in dit draaiboek?

- ✓ **Concrete tips** hoe je ouders kunt uitnodigen om samen met de school *Zin in leren! Zin in leven!* bij de leerlingen te stimuleren.
- ✓ **Een breed aanbod** zodat jij als leraar zelf een keuze kunt maken die aansluit bij jou, de leerlingen en de ouders.
- ✓ Vormen van ouderbetrokkenheid die **volgens onderzoek** het grootste effect hebben.
- ✓ Ideeën hoe je het leerplan aan ouders kunt uitleggen, zodat je de **visie en taal ervan kunt gebruiken** in communicatie met ouders.

Wat vind je niet in dit draaiboek?

- ✓ Voorbeeldbrieven of informatiebrochures waarin staat wat ouders **moeten doen**.
- ✓ Voorbeeldbrieven of informatiebrochures waarin staat hoe ouders **moeten denken** over leren.
- ✓ Afvinklijstjes om ouders **erop te wijzen** wat ze allemaal nog niet doen.
- ✓ Concrete tips hoe ouders hun kind kunnen **begeleiden bij huiswerk**.

2. Hoe aan de slag met het draaiboek?

In wat hierna volgt, vind je een uitgebreid aanbod aan werkvormen die je als leraar kunt gebruiken **om ouders uit te nodigen** tot betrokkenheid bij het leren van hun kind. De werkvormen staan geordend in vijf thema's op basis van het model: leerplan ***Zin in leren! Zin in leven!***, **partnerschap**, **thuisbetrokkenheid**, **dialogo** en **schoolbetrokkenheid**.

Elk thema start met een algemene doelstelling. Meer achtergrond of resultaten uit onderzoek, vind je telkens terug in de inleidende kaders. Vervolgens geven we aan wat je in elk thema specifiek kunt nastreven bij de ouders. Daarna volgen de werkvormen, waar mogelijk gelinkt aan de ontwikkelvelden door middel van de symbolen uit het leerplan. De generieke doelen die bij de werkvormen passen, kun je terugvinden in het 'Overzicht van werkvormen' achteraan in dit draaiboek.

Hoe maak je een keuze?

Met je school kun je een keuze maken uit deze werkvormen op basis van de eigenheid van de ouders. Sommige methoden zijn bijvoorbeeld eerder geschikt voor ouders die uit zichzelf al veel betrokkenheid tonen, andere juist voor ouders die meer aanmoediging nodig hebben. Als lerarenteam kun je zelf het best inschatten welke methoden tegemoet komen aan de verwachtingen en noden van je ouders. Toch is het zinvol om voor één bepaald doel meerdere werkvormen uit te kiezen, want de ouders in jouw school vormen een diverse groep met uiteenlopende achtergronden, opleidingen, interesses en persoonlijkheden. Om ervoor te zorgen dat alle ouders zich uitgenodigd voelen, is het van belang om in te spelen op die verschillen en dus te zorgen voor een variatie aan methoden.

Bovendien is het belangrijk dat elk thema uit het model voldoende aanbod komt. Het model werkt pas echt goed als je de specifieke uitnodigingen richt op zowel het leerplan *Zin in leren! Zin in leven!*, partnerschap, thuisbetrokkenheid, dialogo én schoolbetrokkenheid. De uitnodigingen binnen de verschillende thema's werken op elkaar in en versterken elkaar, waardoor de kans op 'Zin in leren! Zin in leven!' bij de leerlingen wordt gemaximaliseerd.

Twee soorten werkvormen

De werkvormen worden opgesplitst in twee categorieën: ideeën voor ouderavonden en ideeën voor tijdens het schooljaar. Met de ideeën voor ouderavonden kun je zelf één of meerdere contactmomenten samenstellen. Deze kunnen specifiek bedoeld zijn om ouders te laten kennismaken met het nieuwe leerplan, maar je kunt ook ideetjes toevoegen aan andere contactmomenten die je gewoonlijk al organiseert.

De ideeën voor tijdens het schooljaar zijn bedoeld om (met de hele school) een traject samen te stellen. Door de uitnodigingen te spreiden over het hele schooljaar geef je ouders talrijke kansen om zich te engageren en kunnen bepaalde principes op verschillende manieren worden herhaald. Hierdoor wordt het effect op de betrokkenheid van ouders versterkt.

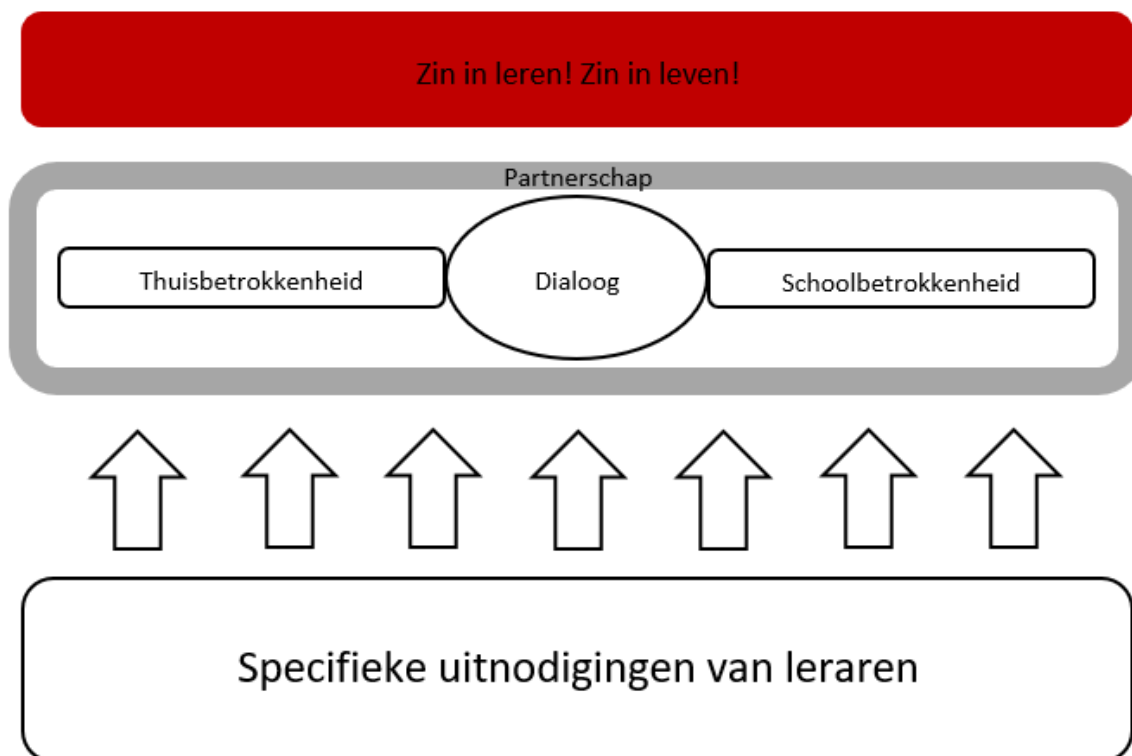
De meeste werkvormen spreken voor zich en zijn voorzien van concrete voorbeelden. Toch zijn ze niet helemaal tot in detail uitgewerkt. De werkvormen kunnen dus een heel diverse vorm aannemen rekening houdend met de schooleigen context.

Hoe stel je een jaarplan op?

In bijlage 1 vind je een lege schoolkalender waarop je de verschillende ideeën kunt inplannen. Elke werkvorm heeft een code gekregen die je kunt overnemen op de kalender. Op die manier krijg je een mooi overzicht van de planning en kun je nagaan of de initiatieven goed gespreid zijn over het schooljaar. Het overzicht zorgt er ook dat je gemakkelijk kunt aftoetsen of elk thema voldoende vertegenwoordigd wordt.

Aan het einde van dit draaiboek vind je een manier om het traject te evalueren. Deze evaluatie kun je ook mee inplannen op de kalender zodat je op het einde van het schooljaar niet vergeet om stil te staan bij wat het traject heeft opgeleverd en wat eventueel kan worden bijgestuurd. Want ouderbetrokkenheid realiseren doe je uiteraard niet in één schooljaar. De suggesties uit dit draaiboek én de ideeën die je elders opdoet, kunnen een inspiratiebron zijn om elk jaar opnieuw de ouders te verZILLveren!

3. Leerplan Zin in leren! Zin in leven!

Als leraar nodig je ouders uit om ...

- de ontwikkelvelden van het leerplan te leren kennen.
- de taal van het leerplan te gebruiken in de communicatie met hun kind en met jou als leraar.
- achter de visie te staan dat alle ontwikkelvelden best aan bod komen voor een harmonische ontwikkeling.

3.1 Zin in leren! Zin in leven! overbrengen naar ouders

Als school werk je aan de harmonische ontwikkeling van leerlingen op basis van tien persoons- en cultuurgebonden ontwikkelvelden. Deze velden en bijbehorende thema's verduidelijken de verwachtingen ten aanzien van de leerlingen. Om het leerplan optimaal te kunnen realiseren bij alle leerlingen is het belangrijk dat de school en de ouders elkaar als volwaardige partners zien.¹

Als school draag je de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de ouders het referentiekader van Zin in leren! Zin in leven! leren kennen, zodat de ouders zich kunnen engageren.

Recent onderzoek maakt duidelijk dat ouders een belangrijke invloed hebben op het schoolsucces van hun kinderen door de manier waarop ze zich engageren. De inzichten van het leerplan overbrengen naar ouders, kan dus een sterke bijdrage betekenen aan het realiseren van het leerplan.

Hoewel het belangrijk is dat de ouders kunnen meespreken over het nieuwe leerplan, betekent dit niet dat ouders de taak van leraar overnemen. Vanuit Zin in leren! Zin in leven! houdt het Katholiek Onderwijs Vlaanderen een pleidooi voor een onderwijsaanpak die voldoende ruimte laat voor het spontaan spelen en leren. Deze visie wordt doorgetrokken naar de thuissituatie. Met deze krachtlijn in het achterhoofd, heb je als leraar de verantwoordelijkheid om de ouders kennis te laten maken met de ontwikkelvelden van het leerplan.

3.1.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Vertrouwd zijn met de verschillende ontwikkelvelden van het leerplan.
- Begrijpen wat de verschillende ontwikkelvelden inhouden.
- In hun communicatie met jou als leraar en met hun kind de ontwikkelvelden kunnen gebruiken.
- Zich uitgenodigd voelen om ideeën uit te wisselen om op een spontane manier bezig te zijn met de harmonische ontwikkeling van hun kind.

3.1.2 Werkvormen voor tijdens een ouderavond

- Z1** Om bovenstaande punten bij ouders na te streven, dien je als leraar de ouders eerst en vooral te informeren over het leerplan. Pas daarna kun je de concepten van *Zin in leren! Zin in leven!* gebruiken in de communicatie met ouders. Een manier om de ouders op hoogte te brengen, is het organiseren van een ouderavond (Fiche Z1).

3.1.3 Werkvormen voor tijdens het schooljaar

- Z2** Je kunt op het huiswerk en op toetsen steeds de binnen- en buitencirkel van *Zin in leren!* *Zin in leven!* met de verschillende ontwikkelvelden vermelden. Het ontwikkelveld waarbinnen het huiswerk of de toets past, kun je accentueren.
- Z3** Er kan ook een link worden gelegd met de evaluatie. Op schoolniveau kan het rapport aangepast worden aan het nieuwe leerplan. Op deze manier zijn de ontwikkelvelden zichtbaar op het rapport en ligt de focus op de harmonische ontwikkeling van het kind.
- Z4** Als school kun je als jaarthema rond *Zin in leren!* *Zin in leven!* werken en elke maand een ander ontwikkelveld in de kijker zetten. Hierbij kan op het einde van de maand een voorstelling gegeven worden waarbij de ouders uitgenodigd worden. Zo krijgen ze beter zicht op wat er allemaal past binnen een bepaald ontwikkelveld.
- Z5** Je kunt als school kiezen om een klas- of schoolkrant te gebruiken waarbij er binnen de verschillende ontwikkelvelden telkens een aantal activiteiten in de kijker worden gezet.

Dit zijn slechts enkele mogelijkheden die ter inspiratie dienen. Wees als school zelf zo vrij om nog initiatieven te vinden en mee te nemen binnen jouw schoolwerking.

Fiche Z1 – De ouderavond

Wat is een goed moment?

Vooraleer je de ouderavond kan beginnen organiseren, is het aangeraden om als school na te denken wanneer het een gepast moment zou zijn om het nieuwe leerplan te introduceren bij de ouders. Belangrijk om mee te nemen is dat je je als leraar voldoende vertrouwd voelt met *Zin in leren! Zin in leven!*, zodat je dit met kennis van zaken kunt overbrengen naar de ouders toe. Daarnaast denk je best na over op welk moment van de dag de meeste ouders beschikbaar zijn. Als veel ouders tot laat werken, is het niet gunstig om de ouderavond juist na de schooluren te plaatsen. Bekijk daarom wat best werkt op jouw school.

Hoe ouders bereiken?

Zorg ervoor dat de aankondiging de nieuwsgierigheid van de ouders wekt. In de aankondiging kun je benadrukken dat je het belangrijk vindt om samen te werken met ouders en daarom achter deze ouderavond staat.

Een enkele aankondiging is vaak snel vergeten. Probeer op verschillende manieren de aandacht van de ouders te trekken. Laat de leerlingen bijvoorbeeld een persoonlijke uitnodiging maken en meenemen naar huis. Zorg ervoor dat de ouderavond via verschillende kanalen en op verschillende momenten wordt aangekondigd. Je kunt bijvoorbeeld gebruik maken van de schoolwebsite, posters die omhoog worden gehangen, nog eens een herinneringsbriefje, mondelinge communicatie enzovoort. Het is vooral belangrijk dat je als school de ouderavond ver van tevoren al aankondigt. Dit met het doel om zo veel mogelijk ouders te bereiken.

Een extra motiverende factor kan zijn om ouders te betrekken bij de organisatie van de ouderavond. Inhoudelijk meedenken zal wellicht hoog gegrepen zijn, maar zij kunnen wel mee helpen nadenken over de praktische zaken in verband met de ouderavond. Dit kan voor bepaalde ouders ook stimulerend zijn om zeker te komen.

Als laatste kunnen zelfs de leerlingen hierin een rol spelen. Als leerlingen een aandeel in de avond hebben, dan zijn ouders sneller geneigd om te komen. De leerlingen kunnen bijvoorbeeld een filmpje maken dat je toont aan de ouders. Als de ouderavond plaatsvindt in de eigen klas, kunnen de leerlingen iets maken dat ze voor hun ouders op hun bank klaarleggen.

Voorbeeldprogramma

1. Introductie
2. Informatie over wat een leerplan is
3. Wat is *Zin in leren! Zin in leven!*?
4. De harmonische ontwikkeling van de leerling
5. Enkele voorbeelden
6. Afsluiting

De ouderavond kun je op verschillende manieren organiseren. Hieronder geven we de uitwerking van een gewone infoavond waarbij de leraar de uitleg geeft terwijl de ouders luisteren. Natuurlijk kun je deze ouderavond ook op andere manieren organiseren.

Zo kun je de ouders verdelen in groepen en de verschillende ontwikkelvelden aan de hand van een spelbord (bijvoorbeeld ganzenbord) laten ontdekken. Er zijn verschillende opdrachten tijdens het spel die duidelijk maken wat een ontwikkelveld inhoudt. Daarnaast is er ook interactie tussen de ouders mogelijk. Op het einde wordt dit gekoppeld aan een reflectiemoment over hun meningen, ervaringen enzovoort. (Fiche Z2).

Je kunt er ook voor kiezen om bijvoorbeeld tien verschillende opdrachten klaar te leggen in de klas. Elke opdracht staat voor een ontwikkelveld. De ouders worden verdeeld in groepen. Elk groepje begint bij een opdracht. Aan de hand van een doorschuifstelsel hebben alle ouders op het einde van de avond alle opdrachten gedaan. Nadien wordt er tijd vrij gemaakt voor een reflectiemoment (Fiche Z3).

Natuurlijk is een combinatie van deze werkvormen ook mogelijk. Belangrijk is om ervoor te zorgen dat je als leraar datgene kiest waar jij en de ouders zich comfortabel bij voelen. De ouderavond hoeft geen klasgebeuren te blijven. Om je als leraar ondersteund te voelen, kan er ook geopteerd worden om de ouderavond op schoolniveau te organiseren. Zo kan er in elke klas één ontwikkelveld aan bod komen. Hier kunnen de achterliggende ZILL-ideeën uitgelegd worden met daaraan eventueel een praktische oefening gekoppeld. Denk na als team wat je zelf als mogelijk ziet binnen de schoolcontext. Indien er veel anderstalige ouders aanwezig zijn op de school, kun je tijdens de ouderavond gebruik maken van een tolk.

1. Introductie

De ouderavond kun je beginnen met een verwelcoming van de ouders en een korte voorstelling van jezelf. Daarnaast geef je een korte introductie over de invulling van de ouderavond. Zo kun je meegeven wat de aanleiding is en het doel. Als laatste kun je een voorstelling geven van het programma voor die avond. Je kunt aangeven wat er aan bod komt en hoe lang de ouderavond ongeveer zal duren.

2. Wat is een leerplan?

Tijdens dit onderdeel krijgen de ouders algemene informatie over wat een leerplan is. Hieronder kun je de belangrijkste inhoud terugvinden die je kan meegeven aan de ouders.

Als katholieke school maken wij gebruik van het leerplan dat ontwikkeld is door het Katholiek Onderwijs Vlaanderen en tevens goedgekeurd is door de Vlaamse Regering. In een leerplan moeten de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen die de overheid heeft opgesteld duidelijk zichtbaar zijn. De ontwikkelingsdoelen zijn minimumdoelen voor het kleuteronderwijs en buitengewoon onderwijs. De eindtermen zijn minimumdoelen voor het lager onderwijs.

3. Wat is Zin in leren! Zin in leven!?

Tijdens dit onderdeel krijgen de ouders informatie over het leerplan. Hieronder kun je de belangrijkste inhoud terugvinden die je kunt meegeven aan de ouders.

1. OKB en de katholieke dialogeschool als fundament

Het leerplan Zin in leren! Zin in leven! is geïnspireerd op vijf opdrachten voor leraren en lerarenteams in het katholiek basisonderwijs. Deze opdrachten zijn een inspiratiebron bij het werken aan: een schooleigen identiteit; een geïntegreerd onderwijsinhoudelijk aanbod; een stimulerend opvoedingsklimaat en een doeltreffende didactische aanpak; de ontplooiing van ieder kind, vanuit een brede zorg; en de school als gemeenschap en als organisatie. Ze vormen de basis voor scholen om te bouwen aan een unieke school.

2. Waartoe leren in de katholieke basisschool?

Als katholieke basisschool willen we bij elke leerling 'Zin in leren! Zin in leven!' realiseren, rekening houdend met de grote variatie aan talenten en mogelijkheden bij leerlingen. 'Zin in...' verwijst in eerste instantie naar alles wat met motivatie te maken heeft: goesting krijgen en hebben, optimisme in de toekomst, groei en ontwikkelbaarheid van dingen enz. Maar daarnaast verwijst het ook naar de levensbeschouwelijke inspiratie van waaruit mensen leven en een diepere betekenis geven aan de dingen. We hopen dat onderwijs ertoe bijdraagt dat kinderen en jongeren zich ontwikkelen tot geïnspireerde zinzoekers die persoonlijke waarden durven vooropstellen van waaruit ze keuzes maken, handelen en samenleven met anderen.

Met 'Zin in leren! Zin in leven!' hebben we aandacht voor:

1. Zin in leren:

We gaan uit van een gezonde leerambitie voor elke leerling. Daarbij is er veel aandacht voor het benutten van de 'leer-kracht' die in elke leerling schuilt. Dat komt immers zijn/haar gevoel van eigenaarschap over het eigen leren ten goede. In het kader van levenslang leren is dat erg belangrijk. Bereidheid tot leren is namelijk een voorwaarde voor een autonome en gelukkige toekomst in de snel evoluerende maatschappij rondom ons. Bovendien geeft de positieve ervaring dat leren wat oplevert voldoening. Dat motiveert om nog meer en blijvend te leren.

2. Zin in leven:

Als katholieke basisschool werken we vanuit het idee dat mensen groeien dankzij en doorheen verbondenheid met medemensen, samenleving en wereld. Deze verbondenheid betekent ook verantwoordelijkheid. Vanuit deze visie willen we als katholieke basisschool de leerlingen voorbereiden op een gelukkig leven waarin ze zelfstandig beslissingen kunnen nemen waarvoor ze verantwoordelijkheid dragen en waarbij ze engagement tonen binnen én buiten de school.

Om dit te realiseren vertrekken we bij het onderwijzen steeds vanuit levensechte en relevante leercontexten. Dit zorgt ervoor dat leerlingen gaandeweg meer vat krijgen op zichzelf, op de samenleving en op de wereld. Daarnaast hopen we op deze manier dat de leerlingen met voldoende vertrouwen in het leven staan, veerkrachtig zijn en antwoorden durven te geven op vragen en verwachtingen uit hun omgeving. Ook wanneer het leven al eens lastig is of moeizaam loopt. We streven de 'te verwachten leeruitkomst' na bij elke leerling, maar gunnen elke leerling ook een ontwikkeltraject dat aansluit bij zijn of haar individuele leerbehoeften. Op die manier garanderen we dat iedere leerling op een gedifferentieerde manier in de richting van de voorspelde leeruitkomst vordert.

3. We streven naar kwaliteitsvol onderwijs

Zin in leren! Zin in leven! rekent op ons als leraar om onvoorwaardelijk te geloven in de mogelijkheden van de leerlingen om zich te ontwikkelen. Vanuit die optimistische visie durven we voor elke leerling hoge verwachtingen voorop te stellen. Tegelijk beseffen we dat die leerambitie realistisch en haalbaar moet zijn, op maat en binnen de mogelijkheden van elke leerling.

Ontwikkeling is een complex gegeven waarbij we als leraren rekening houden met factoren zoals de aanleg, de context en de persoonlijkheid van de leerlingen. Het geloof dat: 'Wat er nog niet is, wel kan komen' kan daarbij aan de leerling, de leraar en de opvoeder de energie geven die nodig is om elke dag opnieuw samen die ontwikkeling na te streven.

4. De harmonische ontwikkeling van de leerling

Tijdens dit onderdeel krijgen de ouders informatie over wat de harmonische ontwikkeling van een kind inhoudt. Hieronder kun je de belangrijkste inhoud terugvinden die je kunt meegeven aan de ouders. Op de website van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen zijn er filmpjes beschikbaar waarin de ontwikkelvelden op een toegankelijke manier worden uitgelegd. Op deze manier kun je de boodschap visueel ondersteunen.

Leren en leven op school is gericht op de harmonische ontwikkeling van de hele persoon om zelfredzaam en gelukkig te kunnen functioneren in de wereld die kinderen omringt. Het gaat dus enerzijds om een persoonsgebonden ontwikkeling die staat weergegeven in de binnencirkel van de voorstelling en anderzijds een cultuurgebonden ontwikkeling in de buitencirkel.

Binnen de **persoonsgebonden** ontwikkeling onderscheiden we vier ontwikkelvelden:

- socio-emotionele ontwikkeling
- ontwikkeling van een innerlijk kompas
- ontwikkeling van initiatief en verantwoordelijkheid
- motorische en zintuiglijke ontwikkeling

Binnen de **cultuurgebonden** ontwikkeling onderscheiden we zes ontwikkelvelden:

- ontwikkeling van oriëntatie op de wereld
- mediakundige ontwikkeling
- muzische ontwikkeling
- taalontwikkeling
- ontwikkeling van wiskundig denken
- rooms-katholieke godsdienst

Tussen deze ontwikkelvelden is er, over de cirkels heen, een voortdurende interactie. Alle ontwikkelvelden beïnvloeden elkaar en hebben elkaar nodig.

5. Enkele voorbeelden

Hier kun je als leerkracht enkele praktische ervaringen uit de klas delen met de ouders en deze koppelen aan de verschillende ontwikkelvelden. Dit is ook een ideaal moment voor een actieve werkvorm waarmee de ouders de betekenis van de ontwikkelvelden echt onder de knie krijgen. Hoe intensiever je hier nu op oefent, hoe makkelijker het voor de ouders zal zijn om deze op een later tijdstip te gebruiken in de communicatie. De creatieve werkvormen in bijlage kunnen als inspiratie gebruikt worden (Fiche Z2, Z3).

6. Afsluiting

Je gaat eerst na bij de ouders of er nog vragen zijn. Indien er verder geen vragen meer zijn, kun je de avond afsluiten met een bedanking. Je kunt eventueel informatie en een folder meegeven indien de ouders dat wensen. Je kunt ook kiezen om de ouders een evaluatieformulier te laten invullen. Dit evaluatieformulier kun je gebruiken om de ouderavond over *Zin in leren! Zin in leven!* aan te scherpen. (Fiche Z4).

Fiche Z2 - Opdrachten bij ganzenbord

Hieronder vind je een aantal voorbeelden van opdrachten die je kunt gebruiken als je wil werken met een ganzenbord. Denk steeds goed na welke opdrachten zullen werken bij de ouders.

 Socio-emotionele ontwikkeling Waar of niet waar? Belangrijk bij dit ontwikkelveld is het leren omgaan met gevoelens.	 Ontwikkeling van het wiskundig denken Zoek 5 voorwerpen in de klas die te maken hebben met dit ontwikkelveld.
 Muzische ontwikkeling Je hoort een stukje klassieke muziek. Zoek drie dansbewegingen die hierbij passen.	 Taalontwikkeling Hoe zeg je 'Hallo' in andere talen? Zoek zo veel mogelijk talen.

Fiche Z3 - Opdrachten bij hoekenwerk

Hieronder vind je een aantal voorbeelden van opdrachten die je kunt gebruiken als je wil werken met een hoekenwerk. Denk steeds goed na over welke opdrachten zullen werken bij de ouders.

Algemeen: memory van het ordeningskader

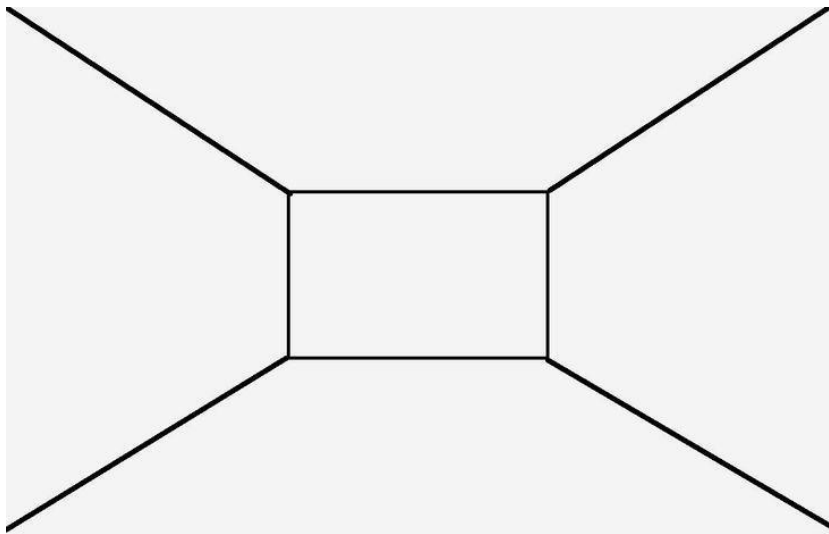
De ouders leren het ordeningskader kennen. Ze spelen een memory en zoeken telkens de juiste titel bij het juiste symbool. Op de website van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen kun je kaartjes met de symbolen en de titels van de ontwikkelvelden terugvinden ([kaartjes ordeningskader](#)).

	
Socio - emotionele ontwikkeling	Ontwikkeling van een innerlijk kompas

Brainstorm rond een ontwikkelveld: de placemat

Aan de hand van de werkvorm 'Placemat' denken ouders eerst zelf na over wat een ontwikkelveld zou kunnen inhouden.

Elk groepje van vier ouders krijgt een vel papier met in het midden een rechthoek. Vanuit de hoeken van de rechthoek trekken de ouders lijnen naar de hoeken van het papier. Op die manier ontstaan er nog vier vakken, voor elk groepslid één. De ouders krijgen de opdracht om te brainstormen rond een bepaald ontwikkelveld (bijvoorbeeld Wat zou aan bod kunnen komen bij 'taalontwikkeling'). Elke ouder schrijft in zijn eigen vak ideeën en antwoorden op. Daarna gaan de ouders overleggen en schrijven ze alle definitieve antwoorden in de rechthoek.

Praktische opdrachten bij een ontwikkelveld

Een andere activiteit kan zijn dat ouders praktische opdrachten krijgen die aansluiten bij een ontwikkelveld:

- Ontwikkelen van wiskundig denken:
 - Ouders krijgen oefeningen rond schatten, meten, wegen ...
 - Ouders krijgen een wiskundig probleem waarbij ze logisch moeten nadenken.
- Mediakundige ontwikkeling:
 - Ouders krijgen een opdracht waarbij ze gebruik moeten maken van media (internet, fototoestel ...)
- Muzische ontwikkeling:
 - Ouders krijgen een opdracht waarbij ze creatief moeten vormgeven.

Fiche Z4 - Evaluatie bij ouderavond

Beste ouders

Graag hadden wij jouw mening gehoord over de ouderavond rond het nieuwe leerplan *Zin in leren!*
Zin in leven!.

1. Heb je vanavond iets nieuws geleerd?

☐ ja

☐ nee

2. Heb je het gevoel dat je voldoende weet over *Zin in leren!* *Zin in leven!*?

☐ ja

☐ nee

3. Zo niet, waarover zou je nog meer willen weten?

4. Welk onderdeel vond je het meest interessant?

5. Was de informatie duidelijk?

6. Heb je nog tips om de ouderavond te verbeteren?

Bedankt!

Evaluatieformulier voor anderstalige ouders:

Beste ouders

Graag hadden wij jouw mening gehoord over de ouderavond rond het nieuwe leerplan *Zin in leren!*
Zin in leven!.

1. Begrijp je wat *Zin in leren!* *Zin in leven!* is?

0 ja

0 nee

2. Was de ouderavond interessant?

0 ja

0 nee

3. Was de informatie duidelijk?

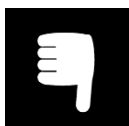
0 ja

0 nee

4. Heb je nog een vraag?

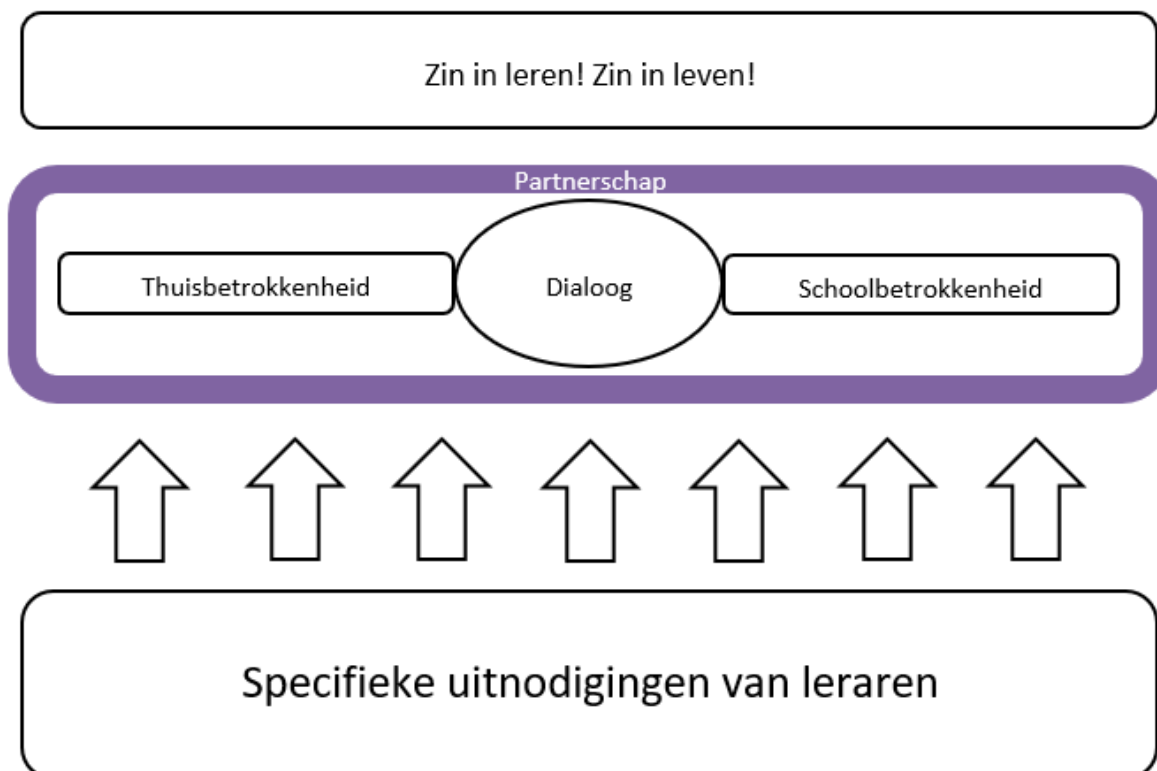

5. Wat kan beter?

Bedankt!

4. Partnerschap

Als leraar nodig je ouders uit om...

- partnerschappen aan te gaan met de school, de leraar en de gemeenschap.
- het gemeenschappelijk doel van de school en zichzelf te (er)kennen en om hun eigen verantwoordelijkheden hierin op te nemen.

4.1 Waarom partnerschap?

Ouders en school hebben verschillende eindverantwoordelijkheden: ouders zijn eindverantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind en de school is eindverantwoordelijk voor het onderwijs. Daarnaast delen school en ouders ook belangrijke verantwoordelijkheden in de opvoeding van het kind en beogen ze een gemeenschappelijk doel, namelijk de maximale ontwikkelkansen voor het kind. Daarom is het belangrijk om een partnerschap te creëren tussen school en ouders.

De hoofddreden om zulke partnerschappen te creëren is om alle jongeren te helpen slagen op school en in hun latere leven. Als ouders, leraren, leerlingen en anderen elkaar zien als partners in onderwijs, vormt zich een zorgzame gemeenschap rondom leerlingen. Het uitgangspunt is dat als kinderen voelen dat er zorg voor hen gedragen wordt en dat ze worden aangemoedigd om hard te werken in de rol van leerling, er een grotere kans is dat ze hun best doen om te leren lezen, schrijven, rekenen en andere vaardigheden en talenten te ontwikkelen. Door veel kwaliteitsvolle communicatie en interacties kunnen scholen de contexten -school en gezin- dichterbij elkaar brengen. Met frequente interacties tussen scholen en gezinnen verhoogt de kans dat leerlingen gelijkaardige boodschappen krijgen van verschillende mensen over het belang van de school, van hard werken, van creatief denken, van elkaar helpen en van te blijven studeren.¹

4.1.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Open en eerlijk communiceren met leraren over problemen, bekommernissen of conflicten.
- Suggesties delen met leraren over de opvoeding van hun kinderen.
- Het uitgangspunt delen dat als kinderen voelen dat er zorg voor hen wordt gedragen en dat ze worden aangemoedigd om hard te werken, er een grote kans is dat ze hun best doen om te leren.
- Openstaan voor suggesties van leraren over de opvoeding van hun kind.
- Weten waar ze advies kunnen inwinnen als ze met vragen zitten.
- Open zijn over hun mogelijkheden/moeilijkheden in de opvoeding van hun kind.
- Vertrouwen hebben in de school en de leraren.
- Het belang kennen van de schoolregels en ze ondersteunen.
- De verwachtingen van de school kennen.

4.1.2 Werkvormen voor tijdens het schooljaar

- P1** Doorheen het schooljaar kun je gesprekken inplannen met ouders met het oog op het realiseren van partnerschap. Deze kunnen verschillende vormen aannemen en over verschillende thema's gaan (Fiche P1).

Als aanvulling op de gesprekken is het nuttig om verschillende instrumenten te gebruiken.

⇒ **Hulpzinnen**

Hulpzinnen kunnen een uitgangspunt vormen binnen een gesprek. Ouders op voorhand een template met zinnen bezorgen, kan resulteren in een kwalitatief gesprek waarin ouders in staat zijn om open, eerlijk en vlot te communiceren (Fiche P2).

⇒ **Kijklijst**

Zowel jij als leerkracht en de ouders vullen voorafgaand aan het gesprek een lijst in. Op basis van deze lijst zoek je naar overeenkomsten en verschillen. De positieve kanten worden eerst in de verf gezet. Vervolgens worden de knelpunten besproken met het oog op het vinden van een oplossing (Fiche P3).

⇒ **Template voor afspraken**

Op het einde van een gesprek worden vaak afspraken gemaakt omtrent de opvoeding van het kind. Een template helpt hierbij om vast te leggen wie wat doet, waarom en tegen wanneer (Fiche P4).

- P2** Breng huisbezoeken bij ouders (Fiche P5).

In hun vertrouwde omgeving zijn ouders sneller geneigd om open en eerlijk te praten over problemen, zorgen en bekommernissen. Als leerkracht toon je bovendien interesse in de ouders, wat resulteert in vertrouwen. Dit kan zo het contact achteraf vereenvoudigen.

4.1.3 Werkvormen voor tijdens een ouderavond

- P3** Maak een foto van de ouders (en leerlingen) en hang deze op in de school/klas.

Fiche P1 - Gesprekken

Kennismakingsgesprek

Via het kennismakingsgesprek leer jij de ouders kennen en andersom. Al doende kun je de positie van de ouder als partner versterken en kun je verschillende aspecten van samenwerking bevorderen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het creëren van een vertrouwensband, het delen van verwachtingen of het geven van suggesties.

Dit hoeft bovendien geen eenmalig gesprek te zijn, maar kan ook op meerdere momenten doorheen het jaar gespreid worden.

Binnen dit gesprek kunnen volgende **vragen relevant zijn om te stellen**:

- Wat verwacht jij als ouder van de school?
- Wat verwacht de school volgens jou?
- Waarom koos je voor de school?
- Vanuit welke ervaring met onderwijs kijk je naar de school?
- Wat verwacht je van je kind?
- Wat apprecieer je aan de school? Hoe ervaar je de sfeer?
- Voel je je welkom?
- Voel je je soms afgewezen? Zo ja, wanneer was dat?
- Heb je suggesties voor mij/ voor de school?

TIP: STEL JE GELIJKWAARDIG OP.

10-minutengesprek

Met dit gesprek wil je als leerkracht snel en efficiënt ouders als eerste partner van de school kunnen benaderen. Je creëert een situatie waarin zowel jij als de ouders van elkaars deskundigheid profiteren.

Binnen dit gesprek kunnen volgende **vragen relevant zijn om te stellen**:

- Wat weet je over je kind?
- Kun je zelf een verklaring geven voor eigenaardigheden/ leer-en gedragsproblemen?
- Welke tips heb je voor de leraar?
- Hoe kunnen we de situatie verbeteren?
- Zou volgende 'aanpak' voor jou kunnen werken?

TIP: GEEF ELKAAR SUGGESTIES, MAAR LEG ELKAAR GEEN DENKEN OP.

Brainstormgesprek

Het 10-minutengesprek gaat vaak over in een brainstormgesprek.

Jij als leraar gaat samen met de ouders (en eventueel het kind) nadenken over de onderwijsbehoeften van het kind. Jullie doen dit vanuit jullie eigen ervaring.

Vanuit de **hulpzinnen** kun je samen met de ouders tot een gewenste aanpak komen. Hou hierbij rekening met wat wenselijk is en wat haalbaar is voor beide partijen.

Fiche P2 - Hulpzinnen

Hier vind je een voorbeeld van mogelijke **hulpzinnen** die je kunt meegeven met ouders voorafgaand aan een gesprek.

Voorzie de template van het gepaste ZILL-ontwikkelveld symbool afhankelijk van het doel van het gesprek. De taal van het leerplan staat immers steeds centraal.

Beste ouders,

[Datum en uur] vindt ons gesprek plaats. We zullen het samen hebben over [onderwerp].

Denken jullie alvast even na over de volgende zinnen?

Vul de stippelijntjes in en neem deze brief zeker mee naar de volgende brainstormsessie. Voel je vrij om zelf nog behoeften bij te schrijven.

MIJN KIND HEEFT:

- uitleg nodig die.....**om**
.....
- opdrachten nodig die.....**om**
.....
- activiteiten of materialen nodig die.....**om**
.....
- spelsituaties nodig die.....**om**
.....
- feedback nodig die.....**om**
.....
- andere kinderen nodig die.....**om**
.....
- een leraar nodig die.....**om**
.....

Bedankt en tot snel!

[Je naam]

Fiche P3 - Kijklijst²

Hier vind je een voorbeeld van een **kijklijst** die je kan meegeven met ouders voorafgaand aan een gesprek. Zowel jij als leerkracht als de ouders vullen deze in.

Kies vragen en items bewust om de gewenste onderwijsbehoeften te bespreken met de ouders als jouw partner. Maak het doel duidelijk aan de hand van het gepaste ZILL-ontwikkelveld symbool.

Beste ouders,

Vullen jullie deze kijklijst over je kind even in? Ik ben nieuwsgierig hoe jouw kind thuis is en jij hem/haar ervaart. Neem deze zeker mee naar ons gesprek op [Datum en uur].

Bedankt en tot snel!

DEZE 5 KENMERKEN PASSEN HET BEST BIJ (NAAM VAN JE KIND)

☐ Open	☐ Zelfverzekerd	☐ Sociaal
☐ Gesloten	☐ Onzeker	☐ Teruggetrokken
☐ Stil	☐ Ontspannen	☐ Nieuwsgierig
☐ Luid	☐ Nerveus	☐ Passief
☐ Opgewekt	☐ Geduldig	☐ Leergierig
☐ Sombor	☐ Driftig	☐ Onverschillig

ZO ZIE IK (NAAM VAN JE KIND)

Heeft plezier in het leven	Ja	Soms	Nee
Speelt graag met andere kinderen	Ja	Soms	Nee
Vraagt hulp wanneer nodig	Ja	Soms	Nee
Heeft vaak ruzie	Ja	Soms	Nee
Sluit zich af van de buitenwereld	Ja	Soms	Nee
Lost problemen zelfstandig op	Ja	Soms	Nee
Geeft vlug op	Ja	Soms	Nee
Heeft moeite met wiskunde	Ja	Soms	Nee

(Omcirkel wat het best past)

Fiche P4 - Afspraken

Hier vind je een voorbeeld van een **afsprakenformulier**.

Je vult dit samen met de ouders in om de gemaakte afspraken te verzilveren.

Belangrijk: erken de ouders als ervaringsdeskundigen en kom samen tot een compromis. Leg elkaar geen dingen op, maar kijk naar wat haalbaar is.

AFSPRAKEN

CENTRALE ONTWIKKELVELDEN:

DE VOLGENDE ONDERWIJSBEHOEFTE KWAM NAAR VOOR IN ONS GESPREK:

.....

.....

.....

DE VOLGENDE AFSPRAKEN WERDEN GEMAAKT OM DIT **DOEL TE REALISEREN**:

DE LERAAR PROBEERT OM

.....

.....

.....

DE OUDERS PROBEREN OM

.....

.....

.....

ONS VOLGEND GESPREK IS:

...../...../.....

om uur

Fiche P5 – Huisbezoeken³

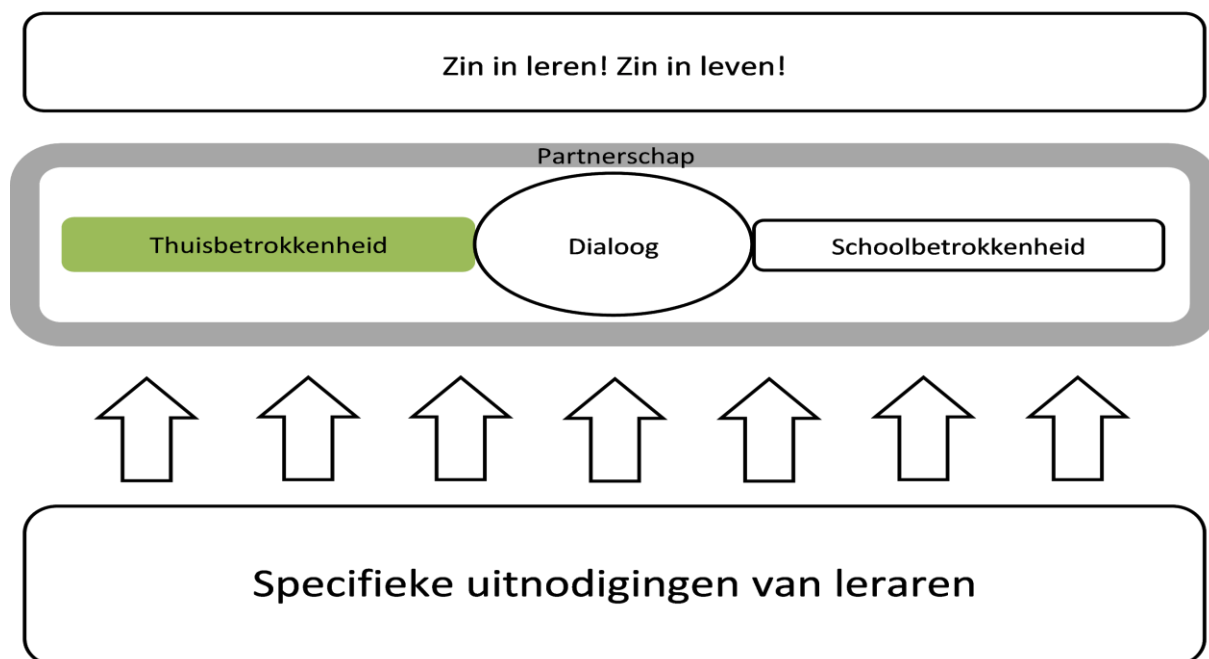
Op basis van onderstaande **checklist** kun je een aantal belangrijke zaken nagaan voorafgaand aan een huisbezoek. Door dit te doen, bereid je jezelf goed voor; huisbezoeken zijn namelijk niet altijd evident.

Hou rekening met het feit dat een huisbezoek een extra tijdsinvestering vraagt. **Doe dit daarom enkel als je dit kunt en wilt doen.** Huisbezoeken zijn immers niet verplicht, maar zijn wel bevorderlijk voor jullie partnerschap.

Volgende **tips en vragen** kunnen je helpen bij het voorbereiden van een huisbezoek:

- Dring jezelf niet op.
- Stel een andere plaats voor wanneer ouders weigerachtig zijn voor een huisbezoek (park, cafetaria, bibliotheek...).
- Maak een mondelinge afspraak kort voor het bezoek.
- Verken de gezinscontext voldoende goed.
- Wil je beide ouders zien? Ga je bij beide ouders langs als ze gescheiden zijn?
- Denk na over hoe je de mensen op hun gemak stelt als je hun woning binnenkomt.
- Begin een gesprek luchtig.
- Bij een eerste bezoek begin je niet onmiddellijk over problemen.
- Bij het bespreken van onderwijsbehoeften hanteer je de taal van het leerplan.
- Laat ouders voelen dat zij de baas zijn in hun eigen huis en verantwoordelijk zijn.
- Stel je niet op als iemand met macht, je bent een gelijke.
- Luister naar hun ervaring, mening en deskundigheid.
- Geef tips en erken ouders in hun rol.

5. Thuisbetrokkenheid

Als leraar nodig je ouders uit om ...

- onderwijsondersteunend gedrag thuis toe te passen en zo de harmonische ontwikkeling van hun kind te bevorderen.
- betrokkenheid te tonen die autonomie-ondersteunend is, procesgericht en gekenmerkt door positieve gevoelens en overtuigingen.

5.1 Het belang van thuisbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid draagt in het algemeen bij aan de leerprestaties van leerlingen, aan hun motivatie, hun welbevinden, hun zelfbeeld en hun zelfwaardering. Maar betrokkenheid van ouders bij het leren thuis heeft de grootste effecten.⁴

Toch is ook de manier waarop ouders betrokken zijn van groot belang. De betrokkenheid van ouders is vooral gunstig voor kinderen als ze autonomie-ondersteunend is, procesgericht en gekenmerkt door positieve gevoelens of begeleid door positieve overtuigingen. De betrokkenheid van ouders kan echter ook nadelig zijn voor kinderen als ze controlerend is, persoonsgericht (aangeboren talent benadrukt), gekenmerkt door negatieve gevoelens, of vergezeld van negatieve overtuigingen.⁵

De invloed van de betrokkenheid van ouders thuis is dus niet eenduidig positief. Negatieve effecten zijn het gevolg van een teveel aan bemoeienis van ouders, bijvoorbeeld in de vorm van een sterke controle op huiswerk of een te hoge prestatiedruk. Een te sterke betrokkenheid van ouders kan de autonomie van de leerlingen aantasten en daarmee hun ontwikkeling negatief beïnvloeden.⁴

5.1.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Weten dat ouderbetrokkenheid in het algemeen bijdraagt aan zowel de leerprestaties van leerlingen als aan hun motivatie, hun welbevinden, hun zelfbeeld en hun zelfwaardering.
- Voorbeelden herkennen van ouderbetrokkenheid die autonomie-ondersteunend, procesgericht en gekenmerkt zijn door positieve gevoelens en overtuigingen, als vormen van betrokkenheid met positieve effecten.
- Voorbeelden herkennen van ouderbetrokkenheid die controlerend, persoonsgericht, gekenmerkt door negatieve gevoelens en overtuigingen zijn, als vormen van betrokkenheid met mogelijk nadelige effecten.

5.1.2 Werkvorm voor tijdens een ouderavond

- T1** Breng het belang van thuisbetrokkenheid ter sprake en illustreer dit met voorbeelden die positieve of juist nadelige effecten kunnen hebben (Fiche T1).

5.2 Hoge realistische verwachtingen

Zin in leren! Zin in leven! rekent op leraren die onvoorwaardelijk geloven in de mogelijkheden van hun leerlingen om zich te ontwikkelen. Vanuit die optimistische visie durven ze voor elke leerling hoge verwachtingen voorop stellen. Tegelijk beseffen ze dat die leerambitie realistisch en haalbaar moet zijn, op maat en binnen de mogelijkheden van elke leerling.

Ook de verwachtingen van ouders kunnen een belangrijk verschil maken in de ontwikkeling van leerlingen. “Van alle onderzochte aspecten van ouderbetrokkenheid blijken de verwachtingen van ouders de sterkste en meest systematische samenhang te vertonen met het schoolsucces van leerlingen.” Ouders die hoge, maar realistische verwachtingen hebben over de ontwikkelingskansen van hun kind, voeden het optimisme dat leerlingen nodig hebben om energie in leeractiviteiten te investeren.⁶ De verwachtingen van ouders weerspiegelen hun opvattingen en attitudes over school, leraren, vakken en onderwijs in het algemeen. Omdat kinderen er doorgaans vergelijkbare attitudes en overtuigingen op na houden als hun ouders, lijken hoge verwachtingen van ouders van vitaal belang voor de schoolprestaties van kinderen.⁷

5.2.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Weten dat te hoge verwachtingen hebben en het kind onder druk zetten, leiden tot spanning en mogelijks faalangst. Dat heeft een averechts effect. Het kind ervaart niet aan de hoge verwachtingen te kunnen voldoen en wordt daar onzeker van.
- Weten dat te lage verwachtingen schoolsucces eveneens kunnen belemmeren. Het kind neemt de lage verwachtingen van ouders over en is niet gemotiveerd om te leren of zich te gedragen.
- Hoge maar realistische verwachtingen hebben over de ontwikkelingskansen van hun kind.

5.2.2 Werkvorm voor tijdens een ouderavond

- T2** Duid het belang van hoge realistische verwachtingen in een workshop of ouderavond door te verwijzen naar wat wetenschappelijk onderzoek ons leert (zie bovenstaand kader).

5.2.3 Werkvorm voor tijdens het schooljaar

- T3** Praat tijdens oudercontacten expliciet over de verwachtingen van ouders en de verwachtingen die je zelf hebt voor de leerling. Stem deze verwachtingen zoveel mogelijk op elkaar af en onderbouw ze met concrete gegevens.

5.3 Aanmoedigend gedrag

Helpen bij huiswerk vertoont geen duidelijk positief verband met studieresultaten van leerlingen. In sommige gevallen is er zelfs een negatief verband tussen hulp bij huiswerk en de prestaties van de leerling.⁷ Dit betekent niet noodzakelijk dat deze praktijk niet effectief is. Het is ook mogelijk dat de leerlingen wiens huiswerk gewoonlijk wordt nagekeken door de ouders, leerlingen zijn die dat het meest nodig hebben.⁸ Een andere verklaring voor deze resultaten is dat de meeste ouders niet zijn opgeleid om bepaalde concepten te onderwijzen, of dat ze niet bekend zijn met de juiste lesmethoden.⁷

Thuis een onderwijs-georiënteerde sfeer creëren heeft daarentegen wel een positief effect op de schoolse prestaties van kinderen. Het gaat hier om meer subtiele vormen van ondersteuning door het gezin; het creëren van een algemene sfeer van betrokkenheid bij het schoolse leven. Sommige ouders beïnvloeden de onderwijsprestaties van hun kind hierdoor waarschijnlijk meer dan ze zich realiseren. Door hun verwachtingen van succes en hun stijl van ouderschap brengen ze een sfeer tot stand die leidt tot sterke prestaties. Het antwoord aan ouders die vragen hoe ze meer betrokken kunnen worden, zou hierdoor ook eenvoudiger kunnen zijn dan leraren gewoonlijk menen.⁸

5.3.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Weten dat een onderwijs-georiënteerde sfeer in het algemeen een positief effect heeft op de schoolse prestaties van kinderen, terwijl hulp bij het huiswerk geen duidelijk positief effect heeft op de leerprestaties.
- Weten wat ze kunnen doen om een onderwijs-georiënteerde sfeer te creëren, bijvoorbeeld:
 - interesse tonen voor het schoolwerk
 - vragen hoe het op school ging en wat het kind die dag heeft geleerd
 - de schoolvorderingen met het kind bespreken
 - het kind stimuleren om hard te werken op school
 - het belang van school vaak benadrukken
 - inzet voor school belonen
 - positief over school praten.
- Dit aanmoedigend gedrag toepassen, ondersteund door initiatieven van de school en de klasleraar.

5.3.2 Werkvorm voor tijdens een ouderavond

- T4** Bespreek welke verwachtingen je hebt van ouders in verband met huiswerk. Link daaraan gegevens uit onderzoek en benadruk van daaruit het belang van aanmoedigend gedrag. Maak ouders duidelijk dat helpen thuis betekent: aanmoedigen, luisteren, reageren, prijzen, begeleiden en bespreken - en niet 'lesgeven'.

5.3.3 Werkvormen voor tijdens het schooljaar

- T5** Voorzie regelmatig interactief huiswerk dat leerlingen de verantwoordelijkheid geeft om belangrijke dingen die ze leren te bespreken en dat ouders op de hoogte houdt van datgene waarmee hun kind in de klas bezig is (Fiche T2).
- **T6** Maak gebruik van visuele prikkels om ouders nieuwsgierig te maken naar wat het kind op school heeft gedaan. Zet een stempel op de hand van de leerling als hij of zij op school iets deed om thuis te vertellen. Of geef een medaille mee als het kind bijvoorbeeld zijn jas zelf dicht deed.⁹
- **T7** Geef kleine voortaken of thuisopdrachten mee om een nieuw thema aan te kondigen. Vraag leerlingen bijvoorbeeld om samen met hun ouders thuis iets te fotograferen, of een voorwerp uit te kiezen om mee te nemen naar de klas.⁹
- **T8** Geef leerlingen, bijvoorbeeld voor elke vakantie, hun 'stoefzak' vol knutselwerkjes mee. En moedig ze aan om thuis te vertellen hoe ze alles gemaakt hebben.⁹
-

5.4 Ontwikkelingsondersteunend gedrag

5.4.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Ontwikkelingsondersteunend gedrag toepassen, ondersteund door initiatieven van de school en de klasleraar, bijvoorbeeld:
 - zelf veel lezen (tonen dat lezen leuk is)
 - voorlezen of samen lezen
 - rekenspelletjes doen
 - oefenen met boodschappen betalen en zakgeld uitrekenen
 - een bezoek aan de bibliotheek en musea
 - culturele uitstapjes
 - sport en/of muziek stimuleren
 - samen knutselen of koken.

5.4.2 Werkvormen voor tijdens het schooljaar

T9 Maak plaatselijke culturele activiteiten voor kinderen bekend aan ouders via nieuwsbrieven, website en posters.

T10 Maak activiteiten van (plaatselijke) natuurverenigingen bekend aan ouders via nieuwsbrieven, website en posters.

T11 Zet leesbevorderingscampagnes op die het lezen ook thuis aanmoedigen, bijvoorbeeld een leesbingo of 'kilometerlezen'. Op www.klascement.net vind je hiervan verschillende voorbeelden.

T12 Communiceer initiatieven van de plaatselijke bibliotheek tijdens de voorleesweek of de jeugdboekenweek aan ouders.

T13 Organiseer een (leer)spelletjesbeurs waar leerlingen gezelschapsspellen kunnen ruilen of verkopen.

T14 Ga op zoek naar spelletjes, knutselopdrachten ... die aansluiten bij de lessen in de klas en geef ze ter inspiratie mee naar huis voor het hele gezin.

T15 Nodig sportverenigingen uit de buurt uit om initiaties te geven op school zodat leerlingen verschillende sportdisciplines leren kennen. Nodig ook de ouders hiervoor uit.

T16 Laat leerlingen kennismaken met de academie voor muziek, woord, dans en beeldende kunsten door samen met hun ouders een voorstelling bij te wonen en door praktische informatie te delen.

5.5 Voorwaardenscheppend gedrag

5.5.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Voorwaardenscheppend gedrag toepassen, ondersteund door initiatieven van de school en de klasleraar, bijvoorbeeld:
 - toezicht houden als het kind tv-kijkt of computer gebruikt of andere media hanteert
 - zorgen dat het kind gezond eet, op tijd naar bed gaat, op tijd op school is
 - spijbelen tegengaan
 - thuis gedragsregels hanteren die passen bij die van de school (benoemen wanneer de regels thuis anders zijn dan op school, en het kind leren hoe daarmee om te gaan)

5.5.2 Werkvormen voor tijdens het schooljaar

T17 Als je op school een workshop of vergadering voor ouders organiseert, geef de informatie die erin aan bod kwam mee aan alle gezinnen en niet alleen aan de ouders die de workshop of vergadering kunnen bijwonen op school.

T18 Organiseer in samenwerking met de oudervereniging (bijvoorbeeld jaarlijks) een infoavond rond een opvoedingsthema dat leeft bij de ouders.

T19 Breng voorwaardenscheppend gedrag ter sprake tijdens individuele oudercontacten.

T20 Verwerk voorwaardenscheppend gedrag in lessen van leerlingen en maak er toonmateriaal van voor ouders (bijvoorbeeld: foto's, filmpje...).

Fiche T1 - Het belang van thuisbetrokkenheid

Hieronder vind je een aantal voorbeelden van ouderbetrokkenheid op school en thuis. Deze kun je gebruiken om te illustreren dat ouderbetrokkenheid positieve, maar ook nadelige effecten kan hebben voor kinderen.

Je kunt de ouders actief betrekken door de voorbeelden aan te bieden als quiz. De ouders steken een groen kaartje in de lucht als ze denken dat de actie een positief effect heeft, en een rood kaartje als ze nadelig is. Mogelijk levert dit een boeiend gesprek op tussen de ouders en kunnen ze elkaar nog meer voorbeelden geven als inspiratie voor onderwijsondersteunend gedrag.

Voorbeelden van de verschillende soorten van school- en thuisbetrokkenheid van ouders¹⁰

Vormen van ouderbetrokkenheid met gunstige effecten voor het kind		
	Schoolbetrokkenheid	Thuisbetrokkenheid
Autonomie ondersteunend	Tijdens opendeurdagen op school moedigen ouders hun kind aan om hen rond te leiden.	Ouders moedigen hun kind aan om zelf een planning op te stellen voor zijn of haar huiswerk.
Procesgericht	Bij het bekijken van het werk van hun kind tijdens een opendeurdag, focussen ouders op hoeveel plezier het kind heeft gehad tijdens het werk.	Bij het helpen met het huiswerk focussen ouders op het proces dat nodig is om de opdracht onder de knie te krijgen.
Met positieve gevoelens	Ouders drukken plezier en vreugde uit tegenover hun kind als ze deelnemen aan schooluitstapjes.	Gesprekjes van ouders met hun kind over hun dag op school worden gekenmerkt door steun en zorg die de ouders bieden.
Met positieve overtuigingen over de mogelijkheden van kinderen	Op een oudercontact besteden ouders zeker aandacht aan de sterke punten van hun kind.	Tijdens het helpen bij het huiswerk, overtuigen ouders hun kind ervan dat het in staat is (of binnenkort zal zijn) om het goed te doen.

Vormen van ouderbetrokkenheid die een nadelig effect kunnen hebben voor het kind		
	Schoolbetrokkenheid	Thuisbetrokkenheid
Controlerend	Tijdens vrijwilligerswerk in de klas, houden ouders de werkgewoonten van hun kind nauwlettend in de gaten.	Ouders nemen beslissingen over het onderwerp van een spreekbeurt of werkstuk, zonder input van hun kind.
Persoonsgericht	Na het bijwonen van het oudercontact, benadrukken ouders tegenover hun kind zaken die te maken hebben met zijn of haar aangeboren talent (bijvoorbeeld intelligentie).	Bij het complimentjes geven over het huiswerk, benadrukken ouders de rol van aangeboren talent van het kind om dergelijke taken tot een goed einde te brengen.
Met negatieve gevoelens	Ouders ergeren zich en worden boos op hun kind als ze met leraren moeten spreken.	Ouders zijn vijandig en kritisch als ze het huiswerk van hun kind nakijken.
Met negatieve overtuigingen over de mogelijkheden van kinderen	Tijdens opendeurdagen negeren ouders de moeilijke opdrachten omdat ze aannemen dat hun kind niet in staat is tot zulke taken.	In gesprekken met hun kind focussen ouders op hoe mislukking op school te vermijden in plaats van op hoe kinderen succes kunnen bereiken.

Fiche T2 - Interactief huiswerk

Hieronder vind je bij elk ontwikkelveld uit het leerplan een voorbeeld van interactief huiswerk. Dit soort van opdrachten geeft leerlingen de verantwoordelijkheid om onderwerpen waarover ze op school leren, thuis te bespreken. Het is ook een manier om ouders op de hoogte te houden van datgene waarmee hun kind in de klas bezig is. Interactieve thuisactiviteiten met mensen uit de gemeenschap kunnen schoolwerk bovendien linken met het 'echte leven'.

Met deze voorbeelden willen we illustreren wat interactief huiswerk inhoudt en een aanzet geven om zelf dergelijke ideeën uit te werken die aansluiten bij de thema's en lessen die in jouw klas aan bod komen. Volledig uitgewerkte ideeën kan je vinden in 'Hecht'¹¹, een bundel met interactieve activiteiten.

SEiv 1

Leerlingen interviewen hun ouders (of grootouders, broers, zussen ...) over gevoelens. Ze vragen bijvoorbeeld wanneer ze blij of verdrietig zijn.

IKlg 3

Leerlingen noteren samen met hun ouders enkele regels of afspraken die bij hen thuis gelden. Ze bespreken ook waarom die zo belangrijk zijn. Een klasgesprek zal duidelijk maken dat elk gezin andere regels en waarden heeft.

IVzv 1

Leerlingen krijgen een 'contractje' mee naar huis waarop ze, samen met hun ouders, een taakje noteren dat ze thuis een hele week zullen volbrengen.

MZzo 1

Leerlingen maken samen met hun ouders (of iemand anders) een lentewandelingetje in hun buurt. Ze brengen één voorwerp mee (of tekenen het) dat hen opviel omwille van hoe het eruit zag, klonk, geurde, voelde (of smaakte).

OWru 9

Leerlingen noteren een week lang op welke manier zichzelf en hun gezinsleden zich verplaatsen. Breng deze gegevens in een klassikaal overzicht bijeen om ze verder te bespreken.

MEge 1

Leerlingen maken een lijst van alle mediamiddelen die bij hun thuis aanwezig zijn en noteren er telkens bij waarvoor gezinsleden ze gebruiken.

MUgr 1

Leerlingen luisteren naar het lievelingsgedicht van een van hun gezinsleden. Ze praten samen over wat ze er bijzonder aan vinden. Laat in de klas een aantal van deze gedichten voordragen om de verscheidenheid aan smaken te illustreren.

TOsf 1

Leerlingen gaan thuis op zoek naar een voedingsmiddel met een Frans opschrift dat ze zelf kunnen vertalen. In de klas spreken ze een voor een het Franse woord uit, terwijl ze het product verborgen houden. Als een medeleerling het woord kan vertalen, tonen ze het product.

WDIw 1

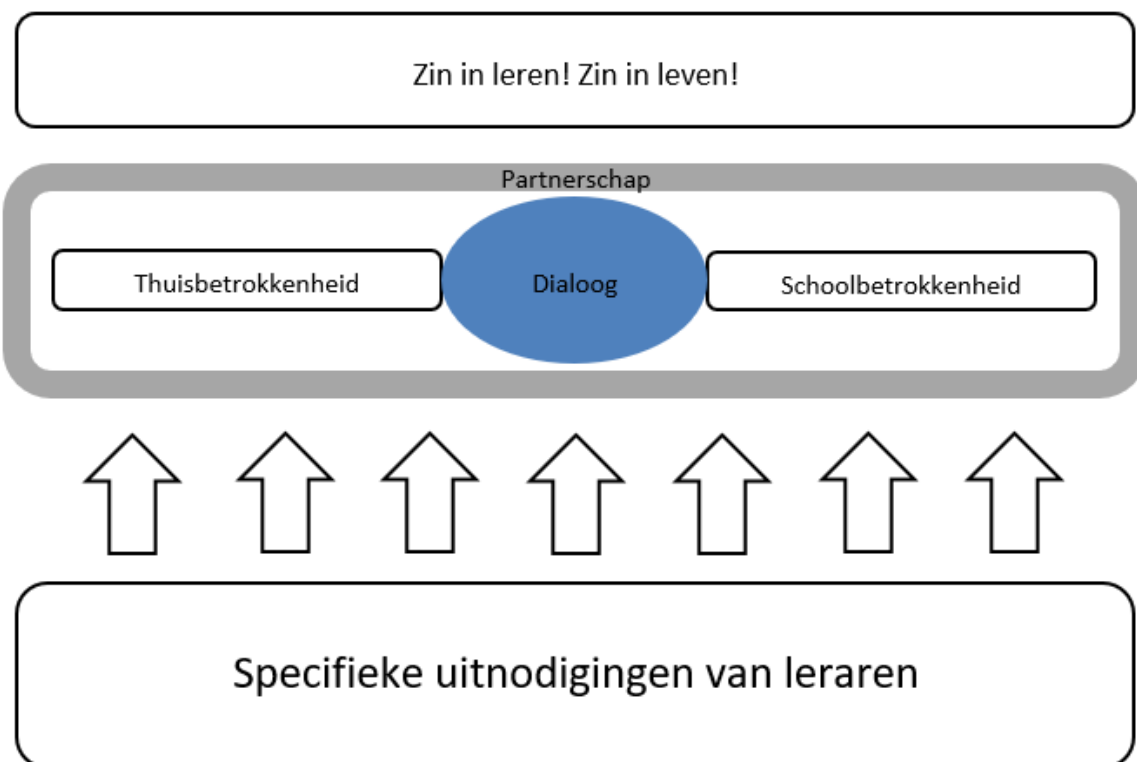
Leerlingen verzamelen met hun gezin een aantal 'problemen' die ze hebben opgelost dankzij wiskundig denken. Bespreek deze in de klas en selecteer de problemen die de leerlingen zelf al kunnen oplossen.

RKIg 4

Leerlingen interviewen iemand uit hun omgeving over zijn of haar levensbeschouwing. Bijvoorbeeld meer specifiek over een overgangsritueel dat hij of zij heeft ervaren. In de klas kunnen de verschillen en overeenkomsten tussen levensbeschouwingen worden besproken.

6. Dialoog

Als leraar nodig je ouders uit om ...

- op een verbindende manier te communiceren met de school.

6.1 Het belang van informele ontmoetingen

Ontmoeten houdt in dat mensen ongedwongen en spontaan samen zijn, genieten van elkaars aanwezigheid, met elkaar communiceren en de bereidheid tonen om zichzelf en elkaar (beter) te leren kennen. Het leerplan is gericht op het actief beleven, het samenzijn en het groeien in verbondenheid.

Om ervoor te zorgen dat kinderen ontmoetingen actief beleven en groeien in verbondenheid, kun je je in aanwezigheid van de ouders best als rolmodel gedragen. Je kunt een kind niet leren om het samenzijn bewust te beleven als je deze verbondenheid zelf niet uitdraagt. Dit samenzijn of deze verbondenheid kun je bevorderen door een face-to-face gesprek, maar kan ook versterkt worden door andere communicatiekanalen. Door met elkaar om te gaan als personen met een gamma aan eigen ervaringen, interesses, ideeën, relaties en behoeften ... leg je een basis voor een goed partnerschap.

Deze ontmoetingen kunnen een positieve invloed hebben bij het bespreken van problemen. Als er moeilijkheden opduiken, staan ouders en school niet als vreemden tegenover elkaar. Informele interactie bepaalt grotendeels de kansen op succes van andere acties. Formele ouderbijeenkomsten kunnen een gebrekkig informeel contact niet compenseren.¹²

6.1.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Ongedwongen en spontaan communiceren met de school en de leraren.

6.1.2 Werkvormen voor tijdens het schooljaar

D1 Maandelijks/wekelijks/dagelijks 'inkijk in de klas':

- facebookgroep met foto's, filmpjes en verhalen
- klaswebsite
- klasblog
- maandelijks krant met foto's/klasactiviteiten, verslagen
- ouders komen de kinderen in de klas afzetten
- wekelijks mogen de ouders een kwartiertje blijven om iets te doen in de klas

D2 Maandelijks artikel 'Wie zijn de ouders van...?' (Bijvoorbeeld interview met ouders over beroep, levensstijl, dromen ...) en dit verspreiden via dezelfde kanalen als hierboven.

D3 Investeer in contacten aan de schoolpoort. Maak eventueel een beurtroelsysteem tussen leraren zodat er steeds een leraar aan de schoolpoort staat die in gesprek kan gaan met de ouders.

D4 Investeer in de aantrekkelijkheid van de school:

- nette speelplaats, lokalen, schoolpoort
- tekeningen en foto's in de gangen
- grote ZILL-tekening (het ordeningskader of de ontwikkelvelden) door de kinderen
- cirkel met ontwikkelvelden op de speelplaats tekenen met krijt
- de ZILL-affiches ophangen op een voor de ouders zichtbare plaats
- ...

D5 Investeer in toegankelijkheid van de school:

- wegwijzers
- bordje op elk lokaal
- mededelingenbord dat regelmatig wordt vernieuwd op een duidelijk zichtbare plaats.

6.1.3 Werkvorm voor tijdens een ouderavond

- D6** Nodig ouders uit om zelf ideeën te geven voor informele activiteiten die je in de loop van het schooljaar kunt organiseren. Je kunt dit doen door tijdens een ouderavond samen met de ouders voor alle letters van het alfabet een activiteit te verzinnen of door op een zichtbare plaats een ideeënbus neer te zetten.

Voorbeelden van informele activiteiten kunnen zijn: een voetbalmatch tussen ouders en leraren, een voetbalavond op groot scherm tijdens het WK-voetbal, een koffiemoment in de ochtend ...

6.2 Tweerichtingscommunicatie

Bij alle vormen van ouderbetrokkenheid, zowel thuis als op school, speelt communicatie een sleutelrol. Scholen dragen de verantwoordelijkheid voor deze communicatie tussen ouders en school om vanuit beide perspectieven informatie en ideeën uit te wisselen. Door het aanmoedigen van tweerichtingscommunicatie versterken scholen het partnerschap.

Dergelijke communicatie door leraren en gezinnen vergroot het wederzijds begrip en de samenwerking tussen school en thuis. Doordachte tweerichtingscommunicatie laat leerlingen ook zien dat hun leraren en ouders samenwerken om hen te helpen slagen op school.¹

6.2.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Reacties, ideeën en voorkeuren communiceren naar de school en vragen stellen over klasactiviteiten en over de vorderingen van hun kind.

6.2.2 Werkvormen voor tijdens het schooljaar

Communiceren met ouders is in de meeste scholen een dagelijkse bezigheid. Denk maar aan de vele e-mails, nieuwsbrieven, rapporten, berichten op de website... Het gaat daarbij vaak om communicatie vanuit de school naar de ouders. Om tot dialoog te komen is het echter noodzakelijk om ook na te denken over manieren om communicatie in de andere richting te bevorderen, van de ouders naar de school. Hieronder geven we een aantal suggesties voor dergelijke initiatieven.

- D7** Voorzie op elk rapport ruimte waarin ouders hun reacties op de resultaten van het kind kunnen noteren.
- D8** Houd, bijvoorbeeld jaarlijks, een enquête bij de ouders met vragen die gericht zijn op verschillende ontwikkelvelden uit het leerplan. Zo kom je te weten wat volgens hen de sterke punten en werkpunten van de school zijn (Fiche D1).
- D9** Maak gebruik van handige communicatiekanalen tussen de school en thuis, bijvoorbeeld een heen-en-weerschriftje bij jonge kinderen met info over wat het kind op school én thuis heeft geleerd.

6.2.3 Werkvorm voor tijdens een ouderavond

- D10** Vertel ouders op welke manier ze de schoolagenda van hun kind kunnen gebruiken om met jou te communiceren over het leren van hun kind. Veel agenda's voorzien per week een vakje waarin ouders een berichtje kunnen schrijven. Ook een reactie op een huiswerkblad is een mogelijkheid.

6.3 Gelijkaardige boodschappen

De sociaal-culturele omgeving waarin kinderen opgroeien heeft een sterke invloed op wat leerlingen kennen en kunnen, maar ook op hoe ze in het leven staan, denken en voelen. Opvattingen van de ouders over opvoeden en leren kunnen verschillen van de standpunten die jij als leraar hebt. Soms gebeurt het dat ouders twijfels hebben over jouw aanpak in de klas. Belangrijk is dat ze dit met jou bespreken en niet met hun kind. Zo zorgen ze er mee voor dat kinderen vanuit verschillende hoeken gelijkaardige boodschappen krijgen over de school.

Indien ouders zich in het bijzijn van hun kind toch negatief over jou uitspreken, kan het kind in een innerlijke strijd terechtkomen. Hetzelfde geldt wanneer jij slecht praat over de thuisomgeving of ouders van het kind. Kinderen komen zo in een spreidstand terecht. Ze weten niet voor wie ze moeten kiezen: voor de ouders of voor de leraar? Er ontstaat angst dat wanneer ze voor de ene kiezen, de andere boos zou worden. Voor jonge kinderen is dit een onveilige situatie die tot stress kan leiden. Dit belemmert een positieve schoolbeleving.¹³

6.3.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Weten dat kinderen nood hebben aan gelijkaardige boodschappen over de school vanuit verschillende hoeken om zich veilig te voelen.
- Meningsverschillen over de aanpak op school melden en er open over praten met de leraar.

6.3.2 Werkvormen voor tijdens een ouderavond

D11 Duid het belang van gelijkaardige boodschappen over de school tijdens een workshop of ouderavond door te verwijzen naar wat wetenschappelijk onderzoek ons leert (zie bovenstaand kader). Geef ook duidelijk aan via welke kanalen ouders jou kunnen bereiken als ze iets willen bespreken, bijvoorbeeld:

- via e-mail,
- in de schoolagenda van het kind,
- aan de schoolpoort,
- in de klas voor de lessen starten of erna.

Door verschillende mogelijkheden aan te bieden kunnen ouders een communicatiemiddel kiezen dat hen ligt en vergroot je de kans dat ze bij meningsverschillen ook echt contact zullen opnemen.

D12 Geef ouders handvaten om een (moeilijk) gesprek met jou aan te gaan. Dat kan bijvoorbeeld met de ['praatkaartjes voor ouders' van Klasse](#).

Fiche D1 - Ouderbevraging

Hieronder vind je enkele voorbeeldvragen voor een ouderenquête, gekaderd in de ontwikkelvelden van *Zin in leren! Zin in leven!*.

Je kunt deze vragenlijst aanpassen op basis van de klemtoon die je als school wil leggen of de initiatieven die je wil evalueren.

Wat zijn volgens jou de sterke punten van onze school en waar zitten de verbeterpunten?

Kleur het bolletje:

- ☐ ***als je tevreden bent,***
- ☐ ***als je min of meer tevreden bent,***
- ☐ ***als je ontevreden bent.***

Je mag ook bijkomende opmerkingen noteren in de ruimte onder de vragen.

Socio-emotionele ontwikkeling

- ☐ anti-pestbeleid
- ☐ maandpuntjes rond relationele vaardigheden
- ☐ speelplaatswerking
- ☐ axenroos

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Motorische en zintuiglijke ontwikkeling

- ☐ sportdag (lagere school)
- ☐ schrijfdans (kleuterschool)
- ☐ zwemlessen
- ☐ jaarlijks trefbaltornooi

Ontwikkeling van oriëntatie op de wereld

- ☐ verkeersweek-activiteiten
- ☐ project 'Techniek'
- ☐ werken in de schooltuin
- ☐ leeruitstappen

 Rooms-katholieke godsdienst

- ☐ schoolvieringen
- ☐ lessen godsdienst
- ☐ campagne Broederlijk Delen
- ☐ ochtendrituelen

.....

.....

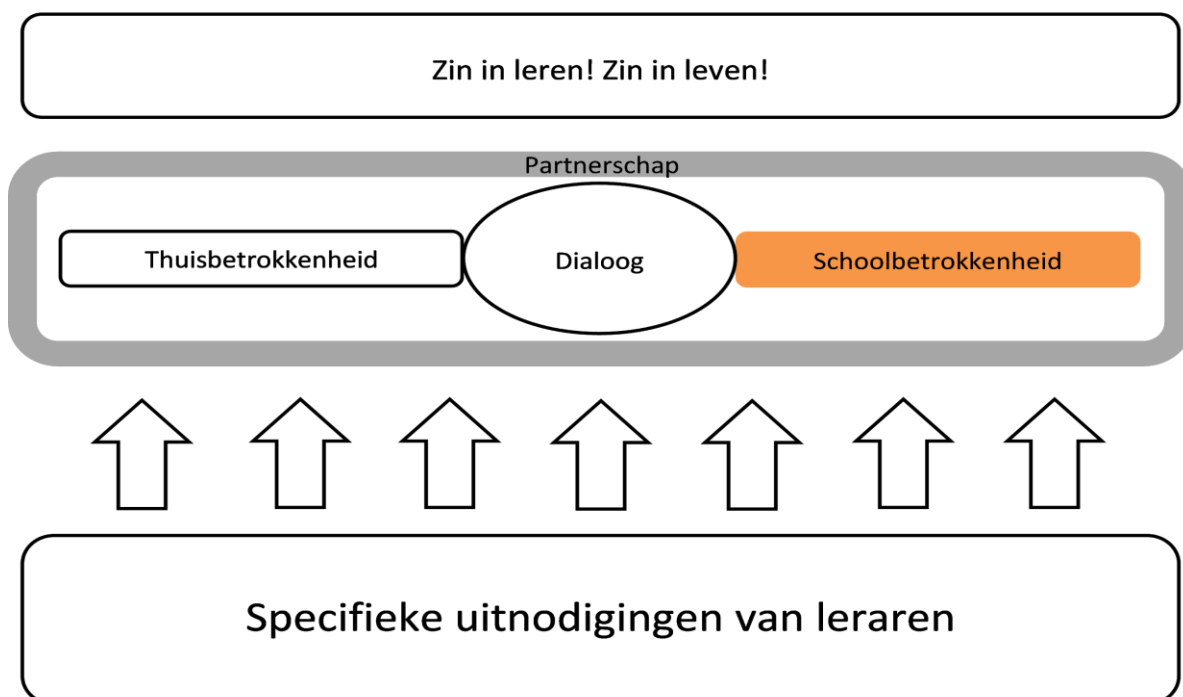
.....

.....

.....

.....

7. Schoolbetrokkenheid

Als leraar nodig je ouders uit om ...

- hun betrokkenheid op school te uiten zonder zich ertoe verplicht te voelen.

7.1 Verschillende types van ouders aanspreken

Elke ouder uit zijn betrokkenheid bij de school op een verschillende manier. Iedereen moet kunnen 'deelnemen' op een manier die hem of haar ligt. Niet alle voorstellen van de leraar of van de school zullen alle ouders in dezelfde mate aanspreken. De diversiteit onder ouders is groot. Sommige ouders willen graag medezeggenschap en inspraak in het doen en laten van de school. Anderen willen graag hun expertise delen door bijvoorbeeld in de klas te komen vertellen. Nog anderen voelen zich geroepen om praktische hulp te bieden op het schoolfeest of om een fietstocht te begeleiden. Het is dus belangrijk dat elke ouder die dat wenst, betrokkenheid bij de school op zijn eigen manier kan en mag invullen.

7.1.1 Wat je kunt nastreven bij ouders

- Ouders die graag deelnemen aan het leven op school, kunnen dat doen op een manier die bij hen past, in de vorm van:
 - ouderparticipatie, bijvoorbeeld lidmaatschap van de school- of participatieraad, lidmaatschap van het oudercomité
 - pedagogische betrokkenheid, bijvoorbeeld didactisch materiaal maken, in de klas komen vertellen over hun beroep, meehelpen bij een klasuitstap, hulp bieden bij het schoolfeest, toezicht houden op de speelplaats, naschoolse opvang
 - bijwonen van activiteiten, bijvoorbeeld schoolfeest, tentoonstellingen of toonmomenten, carnavalsstoet...
- Ouders die zich op school willen engageren, weten wat er juist van hen wordt verwacht en vinden gemakkelijk hun weg in de verschillende mogelijkheden om te participeren.

7.1.2 Werkvormen voor tijdens het schooljaar

Omdat dit draaiboek gericht is op het realiseren van *Zin in leren! Zin in leven!*, ligt het accent hier op de pedagogische betrokkenheid van ouders. Bij heel wat doelen uit het leerplan kunnen vrijwillige ouders een bijdrage leveren. We geven enkele voorbeelden ter inspiratie. Als je zelf je lessen doorneemt, zal je merken dat er nog veel meer mogelijkheden zijn om ouders te betrekken.

- S1** Ouders laten de leerlingen kennismaken met typische elementen uit hun thuiscultuur of de cultuur van het land van herkomst door bijvoorbeeld met hen te koken of hen een lied aan te leren.

- S2** Ouders introduceren een spel op de speelplaats dat ze vroeger zelf vaak speelden.

S3 Ouders vertellen in de klas over hun beroep.

S4 Ouders vertellen in de klas over het land waar ze zijn opgegroeid.

S5 Ouders begeleiden mee een fietstocht of wandeling.

S6 Ouders helpen in de klas bij praktijklessen rond techniek.

S7 Ouders lezen voor uit een prentenboek in hun eigen taal.

Hierbij aansluitend kun je op klas- en op schoolniveau een bestand aanleggen van talenten, vaardigheden en expertise die ouders kunnen bijdragen. Door het opnemen van telefoonnummers en dagen waarop ze beschikbaar zijn, wordt het een handig instrument om ouders uit te nodigen. Bij ouders polsen naar wat ze de school te bieden hebben, kan bijvoorbeeld via een [‘hulpcheque’ van Klasse](#).

Voor activiteiten waarbij je vaak of veel ouders uitnodigt, kun je ook een vast formulier opnemen met richtlijnen. Wat verwacht je bijvoorbeeld precies als ouders een fietstocht mee begeleiden?

8. Evaluatie

Ouderbetrokkenheid is niet iets waar je slechts één schooljaar aandacht aan besteedt. Elk jaar opnieuw moet je als team en als leraar inzetten op het creëren van een partnerschap met ouders. We zijn ervan overtuigd dat je niet als leraar individueel gaat inzetten op ouderbetrokkenheid, maar dat dit ook een teamgebeuren is. Daarom gaat de voorkeur naar een evaluatie in teamverband. Zo kun je elkaar inspireren en tips opdoen om het anders aan te pakken het volgende jaar. Als school kijk je best zelf wanneer het een geschikt moment is om de evaluatie plaats te laten vinden. Dit kan éénmalig op het einde van het schooljaar of verspreid over verschillende momenten tijdens het jaar.

Hieronder kun je eerst en vooral evaluatievragen ter inspiratie vinden. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat je niet de ouders gaat evalueren, maar dat je gaat nadenken over de initiatieven die je zelf genomen hebt als team. Daarnaast vind je ook een aantal niet alledaagse werkvormen terug die je kunt toepassen tijdens een vergadering om het traject te evalueren in teamverband. We beseffen dat tijd vaak schaars is, waardoor een teamevaluatie soms lastig wordt. Als leerkracht kan je dan individueel aan de slag en de evaluatievragen zelfstandig overlopen.

8.1 Evaluatievragen ter inspiratie

Leerplan Zin in leren! Zin in leven!

- Hebben wij de ontwikkelvelden passend/succesvol uitgelegd aan de ouders?
- Was de informatie duidelijk voor de ouders?
- Kunnen de ouders door onze uitleg de taal van het leerplan gebruiken in hun communicatie?
- Staan de ouders door onze uitleg achter de visie dat alle ontwikkelvelden aan bod moeten komen voor een harmonische ontwikkeling?
- Was de ouderavond goed georganiseerd?
- Waren de opdrachten goed gekozen?
- Hebben we veel ouders kunnen bereiken? Hoe zouden we nog meer ouders kunnen bereiken?
- Welke initiatieven hebben we genomen om het leerplan duidelijker te maken voor ouders?
- Wat verliep goed? Wat verliep minder goed?
- Wat zouden we bijkomend kunnen doen?

Partnerschap

- Welke initiatieven hebben we genomen om ouders uit te nodigen om een partnerschap aan te gaan met de school, de leraar en de gemeenschap?
- Hebben we initiatieven genomen om een vertrouwensband te creëren met de ouders zodat...
 - zij open en eerlijk communiceren over problemen, bekommernissen of conflicten?
 - zij suggesties delen met leraren over de opvoeding van kinderen?
 - zij openstaan voor suggesties van de leraar over de opvoeding van de leerling?
- Kunnen we spreken van een partnerschap na de initiatieven die we genomen hebben?
- Wat loopt er goed?
- Wat kunnen we nog doen?

Thuisbetrokkenheid

- Hebben wij uitgelegd aan de ouders wat onderwijsondersteunend gedrag inhoudt en hoe ze dit kunnen toepassen?
- Weten de ouders na onze uitleg...
 - hoe ze betrokkenheid kunnen tonen die autonomie-ondersteunend is, procesgericht en gekenmerkt door positieve gevoelens en overtuigingen?
 - dat ouderbetrokkenheid in het algemeen bijdraagt aan zowel de leerprestaties van leerlingen als aan hun motivatie, hun welbevinden, hun zelfbeeld en hun zelfwaardering?
 - dat een onderwijs-georiënteerde sfeer in het algemeen een positief effect heeft op de schoolse prestaties van kinderen, terwijl hulp bij het huiswerk geen duidelijk positief effect heeft op de leerprestaties?
- Hebben we ouders ertoe aangezet om aanmoedigend gedrag te tonen naar hun kind?
- Hebben we ouders ertoe aangezet om hoge maar realistische verwachtingen te hebben over de ontwikkelingskansen van hun kind?
- Hebben we initiatieven genomen om ouders aan te zetten om ontwikkelingsondersteunend gedrag toe te passen?
- Hebben we initiatieven genomen om ouders aan te zetten om voorwaardenscheppend gedrag toe te passen?

Dialogoog

- Welke initiatieven hebben we genomen om zo veel mogelijke informele ontmoetingen te creëren met de ouders?
- Hebben we geprobeerd om bij elk gesprek een positieve sfeer te creëren?
- Wat verloopt er goed?
- Wat zouden we nog kunnen doen?

Schoolbetrokkenheid

- Hebben we de ouders uitgenodigd om zich welkom te voelen op onze school?
- Welke initiatieven hebben we genomen om de ouders uit te nodigen?
- Hoe zijn deze momenten verlopen?
- Wat verliep goed?
- Wat kan beter?

8.2 Werkvormen voor evaluatie in teamverband

Borreltafel¹⁴

Voor elk thema ligt er een papieren tafelkleed op een (ronde) tafel waarop geschreven kan worden. Op de tafel liggen er één of meerdere evaluatievragen over het thema. Laat groepjes steeds vijf tot tien minuten discussiëren aan één tafel en dan van tafel wisselen, zodat iedereen steeds andere collega's tegenkomt. Elke tafel heeft een vaste tafelheer of dame, die niet wisselt en uiteindelijk een samenvatting geeft.

Mindmapping¹⁵

Op grote vellen papier wordt er telkens een thema of vraag genoteerd. Vervolgens wordt er met het volledige team of in groepen in een vlot tempo gebrainstormd en geassocieerd. Door gebruik te maken van kleuren en trefwoorden wordt getracht om hun gedachten vorm te geven. Zowel positieve als negatieve gedachten kunnen aan bod komen.

Positieve puntenpiramide en het prioriteitenmuurtje¹⁵

Tijdens deze werkvorm wordt er aan elke leraar gevraagd om te reflecteren over (een thema van) ouderbetrokkenheid. Er wordt individueel nagegaan wat dit jaar goed gelopen is rond ouderbetrokkenheid. Deze positieve punten worden ingevuld in de 'positieve puntenpiramide'. Het meest positieve punt krijgt een plaats in de top. Door deze individuele reflectie kunnen de leraren niet beïnvloed worden door collega's. Later worden alle piramides verzameld en samengevat in één grote positieve puntenpiramide. Een andere opdracht die de leraren tegelijkertijd meekrijgen, is het in kaart brengen van de verbeterpunten rond (de thema's van) ouderbetrokkenheid. Elke leraar vult die werkpunten en prioriteiten in op zijn/haar persoonlijke 'prioriteitenmuurtje'. Ook hier is het de bedoeling om uiteindelijk te komen tot een gemeenschappelijke versie.

Kenniscafé¹⁶

De leraren zitten met hun stoel in een cirkel. Er wordt eerst een introductie gegeven over het doel van de vergadering en daarna worden er één of twee open vragen gesteld. Daarna gaan de leraren in groepjes van vijf zitten. Daarin wordt er over de vraag gediscussieerd. Nadien wordt opnieuw een grote cirkel gevormd en worden gedachten, inzichten en ideeën uitgewisseld over de vraag.

Gekleurde kaarten¹⁵

Elke leraar krijgt vijf gekleurde kaarten. Op elk van de kaarten staat een thema (met eventueel evaluatievragen) van ouderbetrokkenheid genoteerd. Vervolgens schrijven de leraren hierop iets positiefs, iets negatiefs en een wens tot verbetering. De ingevulde kaarten worden achteraf verzameld. Tijdens de groepsgesprekken nemen de leraren plaats rond een van de vijf tafels die er staan. Op elke tafel ligt een overzicht van de ingezamelde positieve punten, negatieve punten en wensen tot verbetering. Vervolgens krijgen de groepjes een bepaalde opdracht, bijvoorbeeld: zoek uit welke de drie meest frequent voorkomende positieve punten zijn. Op regelmatige tijdstippen schuiven de leraren door naar een andere tafel. Bij elke nieuwe ronde hoort ook een nieuwe opdracht.

Kaartcarrousel¹⁵

De leraren ontvangen een kaart met een vraag over (een thema van) ouderbetrokkenheid. Hierop noteren ze bovenaan hoe zij over die vraag denken. Daarna geven de leraren hun kaart door aan de linkerbuur en nemen ze de kaart van hun rechterbuur in ontvangst. De bedoeling is nu om te reageren op de initiële reactie op die vraag. Dat proces wordt herhaald tot iedereen zijn eigen kaart weer in handen heeft. Nadien volgt een groepsbespreking.

9. Overzicht van werkvormen

Leerplan Zin in leren! Zin in leven

Z1 Ouderavond

Z2 Op het huiswerk en op toetsen steeds de binnen- en buitencirkel van *Zin in leren! Zin in leven!* met de verschillende ontwikkelvelden vermelden.

Z3 Link leggen met evaluatie

Z4 Als school kun je als jaarthema rond *Zin in leren! Zin in leven!* werken en elke maand een ander ontwikkelveld in de kijker zetten.

Z5 Gebruik maken van een klas- of schoolkrant waarbij er binnen de verschillende ontwikkelvelden telkens een aantal activiteiten in de kijker worden gezet.

Partnerschap

P1 Gesprekken

P2 Breng huisbezoeken bij ouders.

P3 Maak een foto van de ouders (en leerlingen) en hang deze op in de school/klas.

Thuisbetrokkenheid

T1 Breng het belang van thuisbetrokkenheid ter sprake en illustreer dit met voorbeelden die positieve of juist nadelige effecten kunnen hebben.

IKid 1
IKid 2
IKid 3

T2 Duid het belang van hoge realistische verwachtingen in een workshop of ouderavond door te verwijzen naar wat wetenschappelijk onderzoek ons leert.

IKvk 2

T3 Praat tijdens oudercontacten expliciet over de verwachtingen van ouders en de verwachtingen die je zelf hebt voor de leerling.

IKvk 2

T4	Bespreek welke verwachtingen je hebt van ouders in verband met huiswerk.	 	IKwn 1 IKwn 2 IVzv 1 IVzv 3 IVzv 5
T5	Voorzie regelmatig interactief huiswerk.		
T6	Maak gebruik van visuele prikkels om ouders nieuwsgierig te maken naar wat het kind op school heeft gedaan.		TOmn 2
T7	Geef kleine voortaken of thuisopdrachten mee om een nieuw thema aan te kondigen.		
T8	Geef kinderen, bijvoorbeeld voor elke vakantie, hun 'stoefzak' vol knutselwerkjes mee.	 	TOmn 2 MUgr 3
T9	Maak plaatselijke culturele activiteiten voor kinderen bekend aan ouders via nieuwsbrieven, website en posters.	 	IVoc 1 IVoc 2 IVoc 4
T10	Maak activiteiten van (plaatselijke) natuurverenigingen bekend aan ouders via nieuwsbrieven, website en posters.	 	IVds 5 OWna 1
T11	Zet leesbevorderingscampagnes op die het lezen ook thuis aanmoedigen.		TOtg 1 TOsn 2
T12	Communiceer initiatieven van de plaatselijke bibliotheek tijdens de voorleesweek of de jeugdboekenweek aan ouders.		TOtg 1
T13	Organiseer een (leer)spelletjesbeurs waar kinderen gezelschapsspellen kunnen ruilen of verkopen.	 	IKvk 1
T14	Ga op zoek naar spelletjes, knutselopdrachten ... die aansluiten bij de lessen in de klas en geef ze ter inspiratie mee naar huis voor het hele gezin.	 	IKvk 1

T15 Nodig sportverenigingen uit de buurt uit om initiaties te geven op school zodat leerlingen verschillende sportdisciplines leren kennen.		OWbc 1
OWbc 2
T16 Laat leerlingen kennismaken met de academie voor muziek, woord, dans en beeldende kunsten door samen met hun ouders een voorstelling bij te wonen en door praktische informatie te delen.		MUgr 1
MUgr 2
T17 Als je op school een workshop of vergadering voor ouders organiseert, geef de informatie die erin aan bod kwam dan mee aan alle gezinnen.		
T18 Organiseer, in samenwerking met de oudervereniging (bijvoorbeeld jaarlijks) een infoavond rond een opvoedingsthema dat leeft bij de ouders.		IVgv 1
IVgv 2
IVgv 3
T19 Breng voorwaardenscheppend gedrag ter sprake tijdens individuele oudercontacten.
IVgv 1
IVgv 2
IVgv 3
MEmw 3
T20 Verwerk voorwaardenscheppend gedrag in lessen van leerlingen en maak er toonmateriaal van voor ouders (bijvoorbeeld foto's, filmpje ...).
IVgv 1
IVgv 2
IVgv 3
MEmw 3

Dialoog

D1 Maandelijkse/wekelijkse/dagelijkse 'inkijk in de klas'.		SErv 4
D2 Maandelijks artikel 'Wie zijn de ouders van...?' en dit verspreiden via dezelfde kanalen als hierboven.		SErv 2
D3 Investeer in contacten aan de schoolpoort.		
D4 Investeer in de aantrekkelijkheid van de school.		OWru 1
D5 Investeer in toegankelijkheid van de school.		OWru 6
D6 Nodig ouders uit om zelf ideeën te geven voor informele activiteiten die je in de loop van het schooljaar kunt organiseren.		

- D7** Voorzie op elk rapport ruimte waarin ouders hun reacties op de resultaten van het kind kunnen noteren.
- D8** Houd, bijvoorbeeld jaarlijks, een enquête bij de ouders met vragen die gericht zijn op verschillende ontwikkelvelden uit het leerplan.
- D9** Maak gebruik van handige communicatiekanalen tussen de school en thuis, bijvoorbeeld een heen-en-weerschriftje bij jonge kinderen met info over wat het kind op school én thuis heeft geleerd.
- D10** Vertel ouders op welke manier ze de schoolagenda van hun kind kunnen gebruiken om met jou te communiceren over het leren van hun kind.

Schoolbetrokkenheid

- S1** Ouders laten de leerlingen kennismaken met typische elementen uit hun thuiscultuur of de cultuur van het land van herkomst door bijvoorbeeld met hen te koken of hen een lied aan te leren. **SErv 2**
- S2** Ouders introduceren een spel op de speelplaats dat ze vroeger zelf vaak speelden. **MZgm 9**
- S3** Ouders vertellen in de klas over hun beroep. **OWsa 2**
OWsa 3
- S4** Ouders vertellen in de klas over het land waar ze zijn opgegroeid. **OWsa 6**
- S5** Ouders begeleiden mee een fietstocht of wandeling. **OWru 7**
- S6** Ouders helpen in de klas bij praktijklessen rond techniek. **OWte 4**
- S7** Ouders lezen voor uit een prentenboek in hun eigen taal. **TOtg 2**

10. Bronnen

- ¹ Epstein, J.L., Sanders, M.G., Simon, B.S., Clark-Salinas, K., Rodriguez-Jansorn, N., & Van Voorhis F.L. (2002). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action* (2nd edition). Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- ² *Kijklijst-ouders*. Geraadpleegd van https://cdn.klasse.be/wp/wp-content/uploads/2015/10/Kijklijst_ouders.pdf
- ³ Van Laere, M. (2016, 20 januari). Zijn huisbezoeken zinvol? Geraadpleegd van <https://www.klasse.be/35553/huisbezoeken-hebben-zin/>
- ⁴ Bakker, J., Denessen, E., Dennissen, M., & Oolbekkink-Marchand, H. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid: een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen*. Nijmegen: Radboud Universiteit.
- ⁵ Pomerantz, E. M., Moorman, E. A., & Litwack, S. D. (2007). The how, whom, and why of parents' involvement in children's academic lives: More is not always better. *Review of educational research*, 77(3), 373-410.
- ⁶ Van den Branden, K. (2015). *Onderwijs voor de 21ste eeuw. Een boek voor leerkrachten en ouders*. Leuven: Acco.
- ⁷ Wilder, S. (2014). Effects of parental involvement on academic achievement: A meta-synthesis. *Educational Review*, 66(3), 377-397.
- ⁸ Jeynes, W.H. (2005). A meta-analysis of the relation of parental involvement to urban elementary school student academic achievement. *Urban Education*, 40(3), 237-269.
- ⁹ De Maeght, C. (2017, 16 maart). 4 visuele prikkels die ouders bij school betrekken. Geraadpleegd van <https://www.klasse.be/78183/4-visuele-prikkels-die-ouders-bij-school-betrekken/>
- ¹⁰ vrij vertaald van "Table 1 - Examples of the different qualities of parents' school- and home-based involvement" uit Pomerantz, E.M., Moorman, E.A., & Litwack, S.D. (2007). The how, whom, and why of parents' involvement in children's academic lives: More is not always better. *Review of educational research*, 77(3), 373-410.
- ¹¹ Bosch, K., El-Idrissi, H., de Roode-Zandvoort, L., & de Vos-Boonman, J. (2005). *Hecht. Een bijzonder ouder-kind-school programma*. Middelburg: RPCZ Educatieve Uitgaven.
- ¹² Ernalsteen, V. (2002) *Brede schOUDErs: een werkboek*. Gent: Steunpunt Intercultureel Onderwijs.
- ¹³ Marseille, H (2016). *Schoolleider aan de zet in ouderbetrokkenheid*. Rotterdam: Bazalt
- ¹⁴ *Werkvormen voor evaluatie*. Geraadpleegd van www.overbuur.nl/praktijkwijzer/4.2A
[WERKVORMEN VOOR EVALUATIES.pdf](#)

- ¹⁵ Vanhoof, J., & Van Petegem, P. (2017). *Doeltreffend Schoolbeleid. Praktijkboek beleidsvoerend vermogen in scholen*. Leuven: Acco.
- ¹⁶ Young, R. (2010). Knowledge management tools and techniques manual. *Asian Productivity Organization*, 98.

Bijlage 1 - Traject schOULDERS onder ZILL

September		Oktober		November		December		Januari	
1		1		1		1		1	
2		2		2		2		2	
3		3		3		3		3	
4		4		4		4		4	
5		5		5		5		5	
6		6		6		6		6	
7		7		7		7		7	
8		8		8		8		8	
9		9		9		9		9	
10		10		10		10		10	
11		11		11		11		11	
12		12		12		12		12	
13		13		13		13		13	
14		14		14		14		14	
15		15		15		15		15	
16		16		16		16		16	
17		17		17		17		17	
18		18		18		18		18	
19		19		19		19		19	
20		20		20		20		20	
21		21		21		21		21	
22		22		22		22		22	
23		23		23		23		23	
24		24		24		24		24	
25		25		25		25		25	
26		26		26		26		26	
27		27		27		27		27	
28		28		28		28		28	
29		29		29		29		29	
30		30		30		30		30	
		31				31		31	

Februari		Maart		April		Mei		Juni	
1		1		1		1		1	
2		2		2		2		2	
3		3		3		3		3	
4		4		4		4		4	
5		5		5		5		5	
6		6		6		6		6	
7		7		7		7		7	
8		8		8		8		8	
9		9		9		9		9	
10		10		10		10		10	
11		11		11		11		11	
12		12		12		12		12	
13		13		13		13		13	
14		14		14		14		14	
15		15		15		15		15	
16		16		16		16		16	
17		17		17		17		17	
18		18		18		18		18	
19		19		19		19		19	
20		20		20		20		20	
21		21		21		21		21	
22		22		22		22		22	
23		23		23		23		23	
24		24		24		24		24	
25		25		25		25		25	
26		26		26		26		26	
27		27		27		27		27	
28		28		28		28		28	
29		29		29		29		29	
		30		30		30		30	
		31				31			